

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM 6. VE 8. SINIF
TÜRKÇE KİTAPLARINDAKİ METİNLERİN BİLİŞSEL BECERİ VE
DUYUŞSAL ÖZELLİKLERİ KAZANDIRMA AÇISINDAN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMANI
DOÇ. DR. ŞENER DEMİREL

HAZIRLAYAN
HAYRİ SANLI

FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM 6. VE 8. SINIF
TÜRKÇE KİTAPLARINDAKİ METİNLERİN BİLİŞSEL BECERİ VE DUYUŞSAL
ÖZELLİKLERİ KAZANDIRMA AÇISINDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bu tez 05/ 07/ 2006 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile kabul edilmiştir.

DOÇ. DR. ŞENER DEMİREL

Danışman

Yard. Doc. Dr. Nuri GÖMLEKSİZ

Üye

Yard.Doç. Dr. Ercan ALKAYA

Üye

Yukarıdaki Jüri üyelerinin İmzaları Tasdik Olunur.

Doç. Dr. Ahmet AKSIN

F.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

III

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

İLKÖĞRETİM 6. VE 8. SINIF
TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ METİNLERİN BİLİŞSEL BECERİ VE
DUYUŞSAL ÖZELLİKLERİ KAZANDIRMA AÇISINDAN İNCELENMESİ

Hayri SANLI

Fırat Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
2006;Sayfa:X+57

İlköğretim öğrencilerinin bilişsel beceri ve duyuşsal özellikleri kazanmaları Türkçe ders kitaplarındaki metinlerle yakından ilgilidir. Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin öğrencilerin ilgi, zevk ve kavrama güçlerine denk olması gerekir. Bilişsel olarak metinler öğrenciye analiz ve sentez yapabilme öğretisi kazandırmalı bilgilerini metin sonunda değerlendirme yolunu göstermelidir; duyuşsal olarak da ilgisi ve ihtiyaçları doğrultusunda gerekli duyuşsal zenginliği verebilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Biliş, Duyuş, Bilişsel Alan, Duyuşsal Alan, Ders Kitabı, Metin

IV

ABSTRACT

A Thesis for Master of Arts

The study of the texts in Turkish course books of the 6th and the 8th grades in elementary school concerning the acquisition of cognitive and affective behaviours

**Firat University
The Graduate School of Social Sciences
The Department of Turkish Education**

2006; pages: X+ 57

Elementary school students' cognitive and affective behaviour acquisition skills are closely related to the texts in Turkish course books. The texts in Turkish course books should match the interests, likes and comprehension abilities of students. In terms of cognitive domain, texts should help the students to acquire the ability of making analysis and synthesis. Besides, they should show the way in which students evaluate their knowledge at the end. Texts in relation to affective domain should help the students to acquire the necessary affection in line with their interests and needs.

Key words: Cognition, Affect, Cognitive domain, Affective domain, Course Book, Text

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	VII
EKLER LİSTESİ.....	VIII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	IX
ÖNSÖZ.....	X

BİRİNCİ BÖLÜM:	1

GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	2
Araştırmanın Alt Amaçları.....	2
1.1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	2
1.2. VARSAYIMLAR.....	2
1.3. SINIRLILIKLAR.....	3
1.4. TANIMLAR.....	3
Metin.....	3
Edebi.....	3
Edebi Metin:	3
Edebi Türler:.....	3
Masal	3
Destan.....	4
Şiir.....	4
Fıkra.....	4
Öykü.....	4
Roman.....	4
Gezi.....	4
Tiyatro.....	4
Anı.....	4
Biliş.....	4
Bilişsel Alan.....	4
Duyuş.....	4
Duyuşsal Alan.....	5
1.5. Ders Kitabı.....	5
1.6. Ders Kitabında Bulunması Gereken Nitelikler.....	5
1.7. İlköğretim Öğrencilerinin Bilişsel ve Duyuşsal Özellikleri.....	6
1.7.1. Zihinsel (Bilişsel) Gelişim Özellikleri.....	7
1.7.2. Duyuşsal Gelişim Özellikleri	7
1.8. Bilişsel ve Duyuşsal Alan Basamakları.....	8

1.8.1. Bilişsel Alan	8
1.8.1.1. Bilgi Basamağı	8
1.8.1.2. Kavrama Basamağı.....	9
1.8.1.3. Uygulama Basamağı.....	10
1.8.1.4. Analiz Basamağı.....	11
1.8.1.5. Sentez Basamağı.....	13
1.8.1.6. Değerlendirme Basamağı.....	13
VI	
1.8.2. Duyuşsal Alan.....	14
1.8.2.2. Tepkide Bulunma Basamağı.....	15
1.8.2.3. Değer Verme Basamağı.....	15
1.8.2.4. Örgütlenme Basamağı.....	15
1.8.2.5. Kişilik Haline Getirme Basamağı.....	16
İKİNCİ BÖLÜM.....	17
2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	17
2.1. Araştırmanın modeli.....	17
2.2. Evren.....	17
2.3. Örneklem.....	17
2.4. Verilerin Toplanması.....	18
2.5. Verilerin Çözümlemesi.....	18
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:	19
3.BULGULAR VE YORUMLAR.....	19
3.1. Bilişsel Alan.....	20
3.1.1. Bilgi Basamağı.....	20
3.1.2.Kavrama Basamağı.....	21
3.1.3.Uygulama Basamağı.....	23
3.1.4. Analiz Basamağı.....	24
3.1.5. Sentez Basamağı.....	26
3.1.6. Değerlendirme Basamağı.....	27
3.2. Duyuşsal Alan.....	29
3.2.1. Alma Basamağı.....	29
3.2.2. Tepkide Bulunma Basamağı.....	31
3.2.3. Değer Verme.....	32
3.2.4. Örgütlenme Basamağı.....	33
3.2.5. Kişilik Haline Getirme Basamağı.....	34
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	36
4.SONUÇ.....	36
4.1. ÖNERİLER.....	38
KAYNAKLAR.....	41

VII

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1:	6. sınıf bilgi basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	23
Tablo 2:	8. sınıf bilgi basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	23
Tablo 3:	6. sınıf kavrama basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	24
Tablo 4:	8. sınıf kavrama basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	24
Tablo 5:	6. sınıf uygulama basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	26
Tablo 6:	8. sınıf uygulama basamağı sorularının. cevaplandırma çizelgesi.....	26
Tablo 7:	6. sınıf analiz basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	27
Tablo 8:	8. sınıf analiz basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	28
Tablo:	6. sınıf sentez basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	29
Tablo 10:	8. sınıf sentez basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	29
Tablo 11:	6. sınıf değerlendirme basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	30
Tablo 12:	8. sınıf değerlendirme basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	31
Tablo 13:	6. sınıf alma basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	32
Tablo 14:	8. sınıf alma basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	32
Tablo 15:	6. sınıf tepkide bulunma basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	33
Tablo 16:	8. sınıf tepkide bulunma basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	34
Tablo 17:	6. sınıf değer verme basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	35
Tablo 18:	8. sınıf değer verme basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	35
Tablo 19:	6. sınıf örgütlenme basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	36
Tablo 20:	8. sınıf örgütlenme basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi.....	36
Tablo 21:	6. sınıf kişilik haline getirme basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi..	38
Tablo 22:	8. sınıf kişilik haline getirme basamağı sorularının cevaplandırma çizelgesi..	38

VIII

EKLER LİSTESİ

- EK 1: 6. Sınıf “Kızarmış Tavuk” adlı metin.**
- EK 2: 6. Sınıf “Van Gölü” adlı metin.**
- EK 3: 8. Sınıf “Ahlak” adlı metin.**
- EK 4: 8. Sınıf “Atatürk ve Kurtdereli” adlı metin.**
- EK 5: 6. Sınıf “Haşlanmış Tavuk Tavuk” adlı metne ait değerlendirme soruları.**
- EK 6: 6. Sınıf “Van Gölü” adlı metne ait değerlendirme soruları.**
- EK 7: 8. Sınıf “Ahlak” adlı metne ait değerlendirme soruları.**
- EK 8: 8. Sınıf “Atatürk ve Kurtdereli” adlı metne ait değerlendirme soruları.**
- EK 9: 8. Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinler ve Metinlerin Türleri**
- EK 10: 6. Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinler ve Metinlerin Türleri**
- EK 11: 6. Sınıf Bilişsel ve Duyuşsal Alan Davranışlarını Değerlendirme Tablosu.(Öğrenci Tablosu)**
- EK 12: 8. Sınıf Bilişsel ve Duyuşsal Alan Davranışlarını Değerlendirme Tablosu.(Öğrenci Tablosu)**
- EK 13: 6. Sınıf Bilişsel ve Duyuşsal Alan Davranışlarını Değerlendirme Tablosu.(Genel Tablo)**
- EK 14: 8. Sınıf Bilişsel ve Duyuşsal Alan Davranışlarını Değerlendirme Tablosu.(Genel Tablo)**

IX

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

Ar: Arapça

Far: Farsça

TDK: Türk Dil Kurumu

İt: İtalyanca

Teb. Der. Tebliğler Dergisi

X

ÖNSÖZ

Türkçe öğretiminde konuşmalar ve metinler ana araç- gereçler olduğuna göre Türkçe dersinin genel ve ona bağlı olarak özel amaçlarına varmanın yolu, derslerde ele alınan konuşmaları ve okuma parçalarını çözümlene yoludur.

Bu araştırmanın amacı, Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin çocuğun bilişsel beceri ve duyuşsal özelliklerine katkı derecesini tespit etmek, bundan yola çıkarak çocuğun gelişimi sürecinde ne tür metinlerin daha etkili olacağını belirlemektir.

Bu çalışmada amaç metinlerin sadece bilişsel beceri ve duyuşsal özellik kazandırma hedeflerinin belirlenmesi olduğundan metot olarak, literatür taraması yapıldı, konu ile ilgili kavramlar açıklandı, bilişsel ve duyuşsal alan ile ilgili taksonomiler incelendi. Uygulanabilirlik açısından bilişsel alan için, Bloom Taksonomisi; duyuşsal alan için ise, Krathwolh'un alt basamak kodları kullanıldı. Bu taksonomi ve alt basamak kodları dikkate alınarak seçili metinlere yönelik sorular hazırlandı. Hazırlanan sorular belirlenen her bir sınıf öğrencileri tarafından cevaplandırıldı.

Bilişsel alan ve duyuşsal alan basamakları kolaydan zora basitten karmaşığa bir yol izler ve her bir basamak birbirinin devamı niteliğindedir. Bu basamaklarla ilgili sorular sorulara öğrenciler farklı puan değerlerinde cevaplar vermişlerdir. Bilgi basamağında sorular yüksek puan değerleri ile cevaplandırılırken uygulama, analiz, sentez gibi daha fazla yorum ve düşünme gücü isteyen sorularda öğrencilerin cevapları orta düzeyde olmuştur. Öğrenciler metinlerden hareketle bir analiz

yapamamaktadır, bir senteze ulaşamamaktadır ya da genel olarak metinleri değerlendirme de yetersiz kalmaktadır.

Duyuşsal alan alt basamaklarında ise soruların puan olarak değerini ölçmek ya da objektif kriterlere uymak daha zor ve karmaşıktır. Ancak öğrenciler metinlerden hareketle doğru ve tutarlı çıkarım ve mesajları bulma yönünde başarılı sayılabilirler. Ayrıca Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin etki ve yeterliliklerini duyuşsal olarak değerlendirmek bir tez çalışması süresi sonunda sadece teorik olarak ölçülebilir. Duyuşsal davranışların hayat boyunca devam edebileceğini unutmamak gerekir.

Bu Yüksek Lisans çalışmasında ilgisini, zamanını ve yardımlarını benden esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Şener Demirel'e ve bu konuyla ilgili araştırma ve çalışmalarında yardımda bulunan arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Hayri SANLI
ELAZIĞ-2006

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Eğitim-öğretim süreçleriyle bireylerde belirli davranışlar oluşur ya da önceki davranışlarında değişiklikler meydana gelir. Bu değişiklikler klasik yapıya göre aşağıdaki şekilde gruplanır.

- Bilişsel davranışlar
- Duyuşsal davranışlar
- Psikomotor davranışlar

Başka bir deyişle, eğitim, öğretim yoluyla kazanılan davranışlar yukarıdaki üç temel gruptan birine girer.

Çoklu zekâ kavramındaki yaklaşıma göre de eğitim-öğretim yoluyla bireyin temel özelliklerinde değişiklikler oluşturulur. Bu değişiklikler zeki bir varlık olan insanın farklı zekâ boyutlarıyla ilgili özellikleridir. Çünkü insan çok yönlü, çok boyutlu bir canlıdır. Öyleyse eğitim-öğretim süreçlerimizde amacımız, bireylerde farkı zekâ boyutu ile ilgili davranış değişiklikleri yaratacak etkileşimler planlamak ve uygulamak olmalıdır (Güleryüz, 2000: 6).

Eğitim-öğretimin bir parçası olan ders araç-gereçlerinin başında ders kitapları gelmektedir. Hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin ortak materyal olarak kullandıkları ders kitapları öğrencilere davranış kazandırmada etkili bir güce sahiptir. Özellikle Türkçe ders kitapları içinde barındırdıkları metinler ile bu rolü en iyi üstlenebilecek materyallerdir. Bu materyallerin bilişsel beceri ve duyuşsal özellik kazandırmada nasıl bir güce sahip oldukları, öğrencilerin metinlere olan ilgisi, seçilen metinlerin niteliğinin hangi kriterlere göre belirlendiği birtakım gerçeklere dayandırılarak yapılmalıdır. Özellikle de bilişsel beceri ve duyuşsal özellik kavramları dikkatle incelenmeli, gözlemlenmeli ve somut gerçeklere dayalı olarak davranış kazandırma yoluna gidilmelidir (Güleryüz, 2000: 6).

“Biliş”, terimi dünyamızı öğrenmeyi ve anlamayı içeren etkinlikler anlamında kullanılan bir sözcüktür. Algılama, bellek, muhakeme, düşünme ve kavrama süreçlerini kapsar (Güleryüz, 2000: 6).

“Duyuş”, duyma işi veya biçimi; mecaz anlamı, seziş, sezmek, açık bir kanıt olmaksızın olmuş veya olacak bir şeyi anlamak, kestirmek, hissetmek olarak ifade edilebilir(TDK, 1988: 414- 416).

Bireyin duyuşsal gelişimi ise; kişinin yaşamaya, yaptığı işe yönelik olan sevgi, korku, nefret, ilgi tutum ve güdülenmişlik gibi özellikleri kapsadığı söylenebilir (Demirel,1987: 50).

1. ARAŞTIRMANIN AMACI:

Araştırmanın amacı, Türkçe ders kitaplarında yer alan edebi metinlerin çocuğun bilişsel beceri ve duyuşsal özelliklerine katkı derecesini tespit etmek, bundan yola çıkarak çocuğun gelişimi sürecinde ne tür metinlerin daha etkili olacağını belirlemektir.

Araştırmanın alt amaçları:

1. İncelenen ders kitaplarındaki metinlerin duyuşsal ve bilişsel açıdan etkililiğinin karşılaştırılması.
2. İncelenen ders kitaplarındaki metinlerin yeterliliğini belirlemek.
3. İncelemeden çıkarılacak sonuçlara göre ders kitaplarında yer alan metinlerin bilişsel ve duyuşsal açıdan ne tür özelliklere sahip olması gerektiğini belirtmek.

1.1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ:

Türkçe Eğitim Programında belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi Türkçe ders kitaplarında yer alan edebi metinlerle yakından ilgilidir. İlköğretim Türkçe dersinin genel hedefleri arasında yer alan okuma, anlama, dinleme ve yazma hedeflerinin gerçekleşmesi Türkçe dersinde temel araç olarak kullanılan edebi metinlerin nitelik ve türleriyle yakından ilgilidir. Bu nedenle Türkçe ders kitaplarına metin seçimi önem kazanmaktadır.

Bu çalışmada kullanılan yöntem daha önceden hazırlanan çalışmalardan farklı olarak klasik soru-cevap tekniği ile hazırlanmış ve öğrenci merkezli bir çalışmadır. Bu çalışmadan elde edilen verilerin Türkçe Eğitim Programı hazırlayan kişi ve kurumlara veya bu alanda araştırma yapmak isteyen araştırmacılara bir fikir vereceği umulmaktadır.

1.2. VARSAYIMLAR

Bu araştırma aşağıdaki varsayımlara dayalı olarak yürütülmüştür.

1. Araştırmada kullanılan örneklem, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu'nun 2005- 2006 eğitim- öğretim yılında İlköğretim okullarının 6. ve 8. sınıflarında okutulmak üzere 2549 sayılı Tebliğler Dergisi'nde önerilen kitaplardan biri 6. sınıf diğeri 8. sınıf iki ders kitabı dikkate alınarak evreni temsil ettiği için yeterli görülmüştür.

2. Araştırmada, 6. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan 10'ar metin seçilmiş ve araştırma için yeterli görülmüştür.

1.3. SINIRLILIKLAR

Bu tez çalışması ilköğretim 6. ve 8. sınıfta okutulan Türkçe ders kitaplarındaki seçili 10'ar metni kapsamaktadır. Çalışmanın evreni Nahit Ergene İlköğretim Okulu 6/C ve 8/C şubelerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Bu metinler seçilirken birinci öncelik bilişsel ve duyuşsal boyutlara olan yakınlıkları ikinci öncelik ise metinlerin edebi türler içindeki ağırlıklarıdır.

1.4. TANIMLAR

METİN: Text, Bir yazının, bir eserin öz ibaresi. İleri sürülen fikri anlatmak için kullanılan kelimelerin tümüdür (Karaalioğlu, 1983: 514).

Metin: “Bir kitabın asıl yazısı, açıklamalardan ve eklerden ayrı olarak yazarın kendi sözü olan kısmıdır (MEB Yayınları, 1996: 1961).

Metin: Bir yazıyı şekil ve noktalama hususiyetleri ile birlikte meydana getiren kelimelerin topudur (Devellioğlu, 1996: 633).

EDEBİ: Edebiyatla ilgili, edebiyata dair, edebiyat sanatı taşıyan eser gibi anlamlarda kullanılır (Karaalioğlu, 1983: 218).

EDEBİ METİN: Sanat değeri taşıyan dil yapıtlarına denir (Karaalioğlu, 1983: 218). Türkçe ders kitapları çeşitli edebi metinlerden oluşmaktadır.

EDEBİ TÜRLER: İlköğretim Türkçe ders kitaplarında yer alan türler şunlardır:

MASAL: Masal (Ar. meşel), genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla insanların veya tanrıların başından geçen, olağan dışı olayları anlatan öyküler olarak tanımlanabilir (TDK,1998: 1510).

DESTAN: Destan (Far.), tarih öncesi tanrı, tanrıça, yarı tanrı ve kahramanlarla ilgili olağanüstü olayları konu alan şiirlere denir (TDK, 1998: 568).

ŞİİR: (Ar.), Zengin sembollerle, ritimli sözlerle, seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan edebi anlatım biçimi anlamını taşımaktadır (TDK, 1998: 2094).

FIKRA: (Ar.), Kısa ve özlü anlatımı olan, nükteli, güldürücü öykü; gazete veya dergilerin belli sütunlarında gündelik konuları bir görüş veya düşünceye bağlayarak yorumlayan ciddi yazılar olarak açıklanabilir (TDK, 1998: 778).

ÖYKÜ: (Ar. hikâye), Yaşanmış ya da yaşanabilen olayları, olaylara karışan kişilerin ruhsal yapılarını yer ve zaman belirterek anlatan yazılara denir (TDK, 1998: 1002).

ROMAN: Düz yazıya dayanan, genellikle insanların serüvenlerini, iç dünyalarını, toplumsal bir olay ya da olguyu, insan ilişkilerini ve değişik insanlık durumlarını öykülemeyi amaçlayan bir anlatı türü olarak nitelendirilebilir (Özdemir, 1990: 229).

GEZİ: Gezi belli bir amaç için köyler, şehirler ve ülkeler arası yapılan yolculuklara denir. Eski dönemlerden beri gezgincilerin, gezip gördükleri ve inceledikleri yerleri anlatan yazılara “Gezi yazıları” denir (TDK, 1998: 85).

TİYATRO: Tiyatro (İt. teatro), dram, komedi, vodvil gibi oyunların oynandığı yer anlamında kullanılmaktadır. İnsanoğlunun yaşamına dair kesitlerin söz ve eylemle gösterilmesi sanatıdır (TDK, 1998: 302).

ANI: Anı, kişilerin yaşadığı olayları anlatan yazılara denir (TDK, 1998:12).

BİLİŞ: “Biliş”, terimi dünyamızı öğrenmeyi ve anlamayı içeren etkinlikler anlamında kullanılan bir sözcüktür. Algılama, bellek, muhakeme, düşünme ve kavrama süreçlerini kapsar (Güleryüz, 2000: 6).

Biliş; canlının, nesne veya olayın varlığına ilişkin bilgili ve bilinçli duruma gelmesidir (TDK, 1988: 189). Bilişsel boyut ise; “Dıştan alınan uyaranların algılanması, önceki bilgilerle karşılaştırılması, yeni bilgilerin oluşturulması, elde edilen bilgilerin belenmesi, hatırlanması, zihinsel ürünlerin kalite ve mantık yönünden değerlendirilmesidir.” (Fidan, 1986: 65).

BİLİŞSEL ALAN: Bilişsel alan, zihinsel öğrenmelerin çoğunlukta olduğu ve zihinsel yetilerin geliştirildiği alandır. Bu alanın alt basamakları bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirmedir (Demirel 1987: 107).

DUYUŞ: “Duyuş”, duyma işi veya biçimi; mecaz anlamı, sezış, sezme, açık bir kanıt olmaksızın olmuş veya olacak bir şeyi anlamak, kestirmek, hissetmek olarak ifade edilebilir (TDK, 1988 414- 416). Bireyin duyuşsal gelişimi ise; kişinin yaşamaya, yaptığı işe yönelik olan sevgi, korku, nefret, ilgi tutum ve güdülenmişlik gibi özellikleri kapsadığı söylenebilir (Demirel, 1987: 50).

Duyuş; Duyma işi veya biçimi, mecaz anlamı sezış olup duymak, bilgi almak, öğrenmek, haber almaktır (TDK, 1988: 414- 416). Duyuşsal boyut ise; kişinin okumaya yönelik olan sevgi, korku, nefret, ilgi, tutum ve güdülenmişlik gibi özellikleri kapsamaktadır (Demirel, 1987: 50).

DUYUŞSAL ALAN: Sevgi, korku, nefret, ilgi, tutum ve güdülenmişlik gibi duygusal yönlerin baskın olduğu alandır. Bu alanda bireyin özellikleri ön plandadır.

Duyuşsal alan, alma, tepkide bulunma, değer verme, örgütleme ve kişilik geliştirme basamaklarından oluşmaktadır (Demirel, 1987: 107).

1.5. DERS KİTABI: Öğretmen ve öğrencilerin bir ders için kullandıkları materyal ya da kaynak kitaptır. Ders kitapları öğretmenlerin derste kullandıkları materyallerin başında gelir. İlköğretimde okutulan Türkçe ders kitapları öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışlar kazanmalarında belirlenen niteliklere sahip olmalıdır.

1.6. DERS KİTAPLARINDA BULUNMASI GEREKEN NİTELİKLER:

Bir ders kitabında bulunması gereken nitelikler şunlar olmalıdır:

- 1- 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun hükümlerine uygun mu?
- 2- Bilimsel hata bulunuyor mu?
- 3- Kullanılabilirliği ve korunabilirliği uygun mu?
- 4- Kurumun / Sınıfın öğretim programına uygun mu?
- 5- Eğitim aracı siyasi, bölücü propaganda yapıyor mu?
- 6- Eğitim aracı kişi ve kuruluşları yıpratıcı nitelik taşıyor mu?
- 7- Eğitim aracı imla, noktalama ve diğer dil bilgisi kurallarına uygun mu?
- 8- Kullanılan malzemenin kalitesi, renk ve baskısı uygun mu?
- 9- Öğrencilerin eğitim seviyelerine uygun mu?
- 10- Soysal sınıf, soy, cinsiyet ve din ayrımcılığı taşıyor mu?
- 11- Estetik, kuramsal, edebi ve sosyal değerlere uygun mu?
- 12- Eğitim aracında; tarihi, çağdaş, ekonomik, politik ve dini kavramlar tarafsız olarak veriliyor mu?
- 13- Türkçe' nin özellikleri bozulmadan doğru olarak kullanılıyor mu?
- 14- Eğitim aracının görsel unsurları, toplumun ortak değerleri ile bağdaşlıyor mu?
- 15- Eğitim aracı uzmanlarca tavsiye edilmiş mi? (2559 sayılı Teb. Der. MEB).

1.7. İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN BİLİŞSEL VE DUYUŞSAL ÖZELLİKLERİ:

İlköğretim öğrencilerinin bilişsel beceri ve duyuşsal gelişim özelliklerini zihinsel gelişim ve duyuşsal gelişim olarak ele almak gerekir.

1.7.1. ZİHİNSEL (BİLİŞSEL) GELİŞİM ÖZELLİKLERİ:

İnsanların en önemli gelişim alanlarından birisi zihin gelişimidir. Bu alandaki gelişim çok hassas, esnek, aynı zamanda çok şaşırtıcıdır. Çocuklar, küçüklüklerinden itibaren ince ayrımlar yapıp, ilk bakışta belli olmayan ilişkileri fark eder, kavramlar geliştirir, semboller kullanır ve geliştirdikleri kavramları bir sorunun çözümünde kullanabilirler. Zihin gelişimi denilince, eğitim açısından önemli olan algı, öğrenme, akıl yürütme, problem çözme gibi yeteneklerin gelişimlerinden de söz etmek gerekir.

Piaget ve arkadaşları çocuğun doğumdan ergenliğe kadar olan bilişsel gelişmesini ayrıntılı araştırmalarla incelemişler ve bazı kavramlarla algıların doğuştan itibaren kazanılmış olabileceğini belirlemişlerdir (Erden ve Akman, 1997: 220).

Piaget'e göre bilişsel gelişim, birbirini izleyen dört dönem içerisinde ortaya çıkmaktadır. Dönemler ilerledikçe çocukların kavrama ve problem çözme yeteneklerinde niteliksel gelişmeler gözlenmektedir (Erden ve Akman, 1997: 221).

Bilişsel gelişim, büyük ölçüde biyolojik olgunlaşmadan etkilenmekle birlikte bireyin yaşını bilmek, onun hangi dönemde olduğunu yordamak için kesin bir ölçü olmamaktadır. Öte yandan herhangi bir yaşta bilişsel olarak birden fazla dönemin özelliğini taşımak da olasıdır. Piaget ergenlik dönemi ve sonrasına denk gelen son gelişim dönemini "soyut işlemler dönemi" olarak ifade etmektedir. Ancak, yine Piaget'e göre, bilişsel gelişim biyolojik olgunlaşma ile birlikte geçirilen yaşantılardan da etkilendiği için bazı yetişkinlerin yaşları ne olursa olsun, soyut işlemler dönemine ulaşamamış olması da mümkün olabilir (Erden ve Akman, 1997: 222).

Bilişsel gelişim dönemlerinin özelliklerinden bir başkası da, her bir dönemin kendisinden önce gelen dönemlerin özelliklerini de içermesidir. Başka bir anlatımla, bir önceki dönemin özellikleri, yeniden düzenlenip, formüle edilerek bir sonraki döneme aktarılır. Piaget, bilişsel gelişim dönemlerini Duyusal-Motor, İşlem Öncesi, Somut İşlemler ve Soyut İşlemler olmak üzere dört dönem içinde incelemektedir (Erden ve Akman, 1997: 222).

Soyut İşlemler Dönemi (12 yaş ve üzeri):

Bu dönemin başlıca özellikleri şunlardır:

1. Nesne ve olaylar göz önünde olmadığı halde soyut düşünülebilir.
2. Hipotezler vasıtasıyla düşünebilirler.(Eğer X.... ise,o zaman y .... Olur.)
3. Analiz sentez ve değerlendirme düzeyinde değerlendirme düzeyinde soyutlamalar yapılabilir.
4. Soyut problemler sistematik olarak sınıanabilir.
5. Ulaşılan sonuçlar hakkında genellemeler yapılabilir.

Bu dönemdeki çocuklar mantıksal düşünme açısından yetişkin düzeyine ulaşırlar. Soyut işlemler dönemindeki bir kişi tümevarım ve tümdengelim yöntemleriyle düşünce yürütebilir(Erden ve Akman, 1997: 225).

1.7.2. DUYUŞSAL GELİŞİM ÖZELLİKLERİ:

Okullarda öğrencilere bilişsel ve psiko-motor becerilerin yanı sıra milli derleri paylaşma, tarihi eserlere değer verme, kültürün ortak değerlerini benimseme, okula, derslere yönelik olumlu tutum geliştirme gibi özellikler de kazandırılmaya çalışılır.Duyuşsal yönü ağırlık taşıyan bu tip öğrenmelere duyuşsal öğrenmelerde denilmektedir (Erden ve Akman, 1997: 226).

Duyuşsal özellikler öğrenme ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak bu öğrenmeler genellikle kasıtsız olarak kendiliğinden meydana gelmektedir.

Duyuşsal özellikler öğretilir. Ancak bu oldukça zor bir iştir. Duygular bilgi gibi aktarılamaz, öğrenci çalışarak duyguları öğrenemez. Duygular çoğunlukla başarı ya da başarısızlığın, bir tehlikeyle karşılaşma ya da tehlikeden kurtulma gibi durumların bir sonucu olarak ortaya çıkar.

Ayrıca kişilerin belli durumlar karşısında gösterdiği duyuşsal tepkiler de birbirinden şiddet yönünden farklıdır. Bu nedenle duyguların öğretilmesini sağlayacak durumları oluşturmak oldukça güçtür (Erden ve Akman, 1997: 227).

Bloom, duyuşsal giriş özellikleri ile öğrencinin, derse veya konuya karşı ilgi ve tutumunu, okuldaki öğrenmelere yönelik ilgi ve tutumunu, öğrencilerin kendine karşı tutumunu belirtmektedir (Özçelik, 1979: 75).

Her öğrenci bir öğrenme ünitesinde kendi öz geçmişinin, bu üniteyle ilgili görünen yönlerinin etkisi altına girer. Bu özgeçmiş ve beklentilerde öğrencinin eldeki öğrenme ünitesi ile ilgili duyuşsal giriş özelliklerini belirler. Eğer öğrenci bu üniteyi (konuyu) kendi amaçlarına hizmet edici bulursa, onun bu ünite için daha olumlu duyuşsal özellikler göstermesi, üniteyi kendi amaçları ile uyuşmaz ya da ilgisiz görürse bu ünite için de olumsuz duyuşsal özellikler göstermesi hatta üniteye açıktan karşı koyması beklenir (Bloom, 1995: 41).

Duyuşsal giriş özellikleri, genel olarak öğrencinin öğretmeni, anne- babası ve okul ya da sınıftaki arkadaşlarının kendisi ile ilgili yargılarından etkilenmektedir. Yapılan araştırmalar duyuşsal giriş özelliklerinin okul içi bir değişken olduğunu göstermektedir. Yani, öğrenci başarı algılarını kendi grubu içindeki yeriyle geliştirmektedir. Bu nedenle öğrencilerin okula, okulda öğrenmeye ve kendilerine karşı olumlu duyuşsal özellikler geliştirmelerini sağlayacak eğitim durumlarının oluşturulmasında öğretmenlere önemli görevler düşmektedir Bunun yanı sıra duyuşsal alanın ilgi, tutum, güdülenmişlik, kaygı, benlik, kişilik, değer yargıları gibi boyutlarda oluştuğu bilinmektedir. (Sönmez, 1999: 35- 37).

1.8. BİLİŞSEL VE DUYUŞSAL ALAN BASAMAKLARI:

1.8.1. BİLİŞSEL ALAN :

Bilişsel alan, zihinsel öğrenmelerin çoğunlukta olduğu ve zihinsel yetilerin geliştirildiği alandır. Bu alanın alt basamakları bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez, ve değerlendirmedir (Demirel, 1987: 107).

Bu alan Bloom tarafından kodlanmıştır. Aşamalı olarak altı ana basamağa, her basamakta alt basamaklara ayrılmıştır. Bu alandaki hedefler ve davranışlar basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta ve birbirinin ön koşulu olacak şekilde aşamalı olarak sıralanmıştır (Sönmez 1993: 23, 42).

Aşağıda Bloom Taksonomisi'nin bilişsel alanına ilişkin bazı açıklama ve örneklere yer verilecektir.

1.8.1.1. Bilgi Basamağı:

Bilginin öğrenildiği şekliyle hatırlanması, söylenmesi, yazılması, tanınması, ezberden tekrar edilmesi davranışlarını kapsar. Terimlerin, temel ilkelerin, genellemelerin, belirli olayların, kişilerin, tarihlerin, yerlerin hatırlanması bilgi düzeyine girer. Öğrencilerin kendilerine daha önce sunulan bilgileri tekrarlayıp tekrarlayamadığına bakılır. Hiçbir yorum ve düzenleme gerekmez (Demirel, 1987: 95).

Bilgi Sorularının Kökleri:

Kim?, Ne?, Ne zaman?, Nerede?, Tanımla, Açıkla, Hangisi?, Ne kadar? vb.

Anahtar kelimeler:

Tanımla, sırala, birer birer say, listele, eşle, oku, isimlendir, seç, ifade et, tekrar et, söyle, bul, bildir, göster...

Örnek davranışlar:

1. Verilen bir kavramın tanımını derste geçen ifadesiyle yazma.
2. Verilen bir terimin karşılığı olan simgeyi bir dizi simge arasından seçip işaretleme.
3. Verilen bir tanımın boş bırakılan yerine ilgili kavramı yazma.

Örnek sorular:

1. Yaşanmış ya da yaşanabilecek türdeki olayları anlatan yazı türlerine ne ad verilir?
2. Milli kültür, sanat, tarih kavramlarından ne anlıyorsunuz?

1.8.1.2. Kavrama Basamağı:

Kavrama düzeyi anlamının en alt düzeyidir. Öğrenilen bir konuyla ilgili basit yorumlar ve değişiklikler yapılmasının gerektirir. Bir konunun değişik kelimelerle ifadesi, özetlemesi veya açıklanması ya da bazı öngörülerle bulunulması kavrama düzeyinde işlemlerdir. Bir öğrencinin bilgiyi, iletişimin bir başka şekline dönüştürebilmesi, grafikten, diyagramdan ya da formülden çıkarabilmesi veya bilimsel bir terimi tanımlaması, bir öğrencinin niye bir bilimsel olgunun ortaya çıktığını açıklayabilmesi kavrama yeteneği ile ilgilidir. Bu basamakta derste öğretilenlerin aynısı sorulamaz (Demirel, 1987: 96).

Kavrama sorularının kökleri:

Bunun anlamı nedir?

Kendi kelimelerinizle.....?

..... hakkındaki beklentilerin nelerdir?

Sence.....ne olacağına benziyor?

Anahtar kelimeler:

Sınıflandır, çevir, örnek ver, tartış, genelle, yeniden ifade et, açıkla, tahmin et, kendi cümlelerinizle ifade et, özetle, çıkarıma yap, dönüştür.

Örnek davranışlar:

1. Verilen en az iki olgu ile ilgili farklı yanıtları yazma.
2. Bir canlıyla ilgili verilen en az iki organın benzer görevlerini bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.

Örnek sorular:

1. Maddi ve manevi kültür kavramlarından ne anlıyorsunuz?
2. Okuduğunuz metnin özetini kısaca yazınız.

1.8.1.3. Uygulama Basamağı:

Bu düzeyde bilgi ve kavrama basamağındaki davranışlara dayalı olarak öğrenciden kendisi için yeni bir sorunu çözmesi istenir .Öğrenciye verilen yazılı bir durumun çözümü için kullanılacak ilkeleri belirleyip, yazma, söyleme önerilenler arasından seçip işaretleme, sınırlama, denence kurma, uygulayıp verileri toplama, denenceleri kabul ya da red etme gibi davranışlar uygulama düzeyinin kapsamı içindedir(Demirel, 1987: 98).

Anahtar kelimeler:

Uygula, birleştir, kur, inşa et, yap, üret, katıl, öngör, göster, çöz, hesapla, kullan, sağla, hazırla, öğret, grafik çiz.

Uygulama sorularının kökleri:

.....olursa ne olabileceğini tahmin et.

.....'nın etkilerini hesapla.

.....olacağını anlatınız.

Nasıl sonuçlanacağını anlatınız.

Örnek davranışlar:

1. Verilen bir problemin sonucunu yazma/ söyleme.
2. Verilen bir dördlüğün girdiği edebi türü seçip işaretleme.
3. Belli yerlerine noktalama işaretleri konmamış bir cümlenin belirtilen yerlerine uygun düşen noktalama işaretlerini yerleştirip yazma.
4. Verilen bir durumla ilgili ilkeyi seçip işaretleme.

Örnek sorular:

İstiklal Marşı'ndan istediğiniz bir dördlüğün kafiye düzenini, kafiyesini, redifini, bulunuz.

Bu insanlarda takdire değer özellikler var ( ) konukseverlik ( ) doğruluk ( ) hoşgörü ( )''cümlesinde parantezlerin bulunduğu yerlere konulması gereken noktalama işaretleri aşağıdaki şıklardan hangisinde doğru olarak verilmiştir.

1.8.1.4. Analiz Basamağı:

Materyali daha iyi anlamak için temel öğelerini ayrıştırmak analizdir. Öğelerin tanınmasını, öğeler arasındaki ilişkilerin, yapının ve örgütlenme biçiminin anlaşılması için analize gerek vardır. Öğrenciler, bütünü tamamlayan parçaları tanımlamak ve parçalar arasındaki ilişkileri fark etmek, bütünü parçalara ayırabilmek zorundadır. Bir hikayenin ana fikrine ulaşmak için ya da hücrenin yapısının anlaşılması için analiz gerekir(Demirel, 1987: 99).

Analiz sorularının kökleri:

Hangi varsayımları.....?

.....ayrımını yapabilir misin?

Hangi fikirleri uygulayarak.....?

.....'nın fonksiyonu nedir?

Hangi parçalar.....?

Anahtar kelimeler:

Ayırt et, ilişkilendir, analiz et, karşılaştır, söküp parçala, ortak noktasını bul, deney yap, kritik et, farklılaştır, diyagram yap, sonuç çıkar, sınırla, söküp parçala, alt bölümlerine ayır.

Örnek davranışlar:

1. Dolaşım organları arasındaki ilişkileri belirleyip gerekçesiyle yazma/ söyleme.
2. Verilen bir cümlenin öğelerini belirleyip seçip/ işaretleme.
3. Verilen bir problemde neden sonuç ilişkilerini belirleyip gerekçesiyle yazma/ söyleme.

Örnek sorular:

1. “Araba karşıdan gelirken Cenk ve arkadaşları reklam panosundaki yarış arabalarının sesini dinliyorlardı .” cümlesinin öznesi aşağıdakilerden hangisidir?
2. Konusuna göre İstiklal Marşı hangi şiir türündedir?

1.8.1.5. Sentez Basamağı:

Sentez öğeleri belirli kural ve ilişkilere göre birleştirip, bir bütün oluşturma işidir. Ancak yeni oluşturulan her bütün sentez olmayabilir. Çünkü, sentezde özgünlük, yenilik ve yaratıcılık olmalıdır. Bir örneğini, benzerini ya da taklidini yapmak sentez değildir. Ancak öğrenci mevcut bir kuralı, ilkeyi, yöntemi yapılanlardan habersiz olarak kendisi ortaya koyarsa sentez yapmış olur(Demirel, 1987: 100).

Anahtar Kelimeler:

Oluştur, planla, yarat, yeniden düzenle, bütünleştir, model yap, gözden geçir, formüle etmek, bireyselleştir, müdahale et, geçerli kıl, derle, ... yerine başka bir şey koy, beste, kopmoze et.

Sentez sorularının kökleri:

.....'yı nasıl test edersin?

.....'yı daha farklı nasıl yaparsın?

.....hakkında bir teori oluşturabilir misin?

.....'nın alternatifi nedir?

Örnek davranışlar:

1. Verilen bir konuda özgün bir kompozisyon yazabilme.
2. Verilen bir şiire beste yapma/ söyleme.
3. Verilen bir sorunun çözümünde işe koşulabilecek yeni bir öneri yazma.
4. Verilen bir konuda yeni ve kitapta olamayan soru yazma/söyleme.

Örnek sorular:

1. Kurtuluş mücadelesini anlatan bir şiir denemesi yazınız.
2. Aşağıda verilen şiire uygun bir beste yapınız.

1.8.1.6. Değerlendirme Basamağı:

Değerlendirme, bireyin bir konu üzerinde yargıya varmasını gerektirir. Bizlerden bir fikri, bir aday, bir işi, bir problemin çözümünü veya herhangi bir konuyu yargılamamız istenir. Değerlendirme ölçme sonuçlarını bir ölçüte vurup bir yargıya varma sürecidir. Bilginin, kavramanın, uygulamanın, analizin, sentezin, bileşimlerini, içeren karmaşık bir süreç olarak devreye en son girer. Değerlendirme, yeni bilgilerin kazanılmasını, kavramada, uygulamada, analizde, sentezde başlangıç olarak kullanılabilir. Bir materyalin değerini, kişisel görüşlere, değerlere, verilen bir amaca, gerçek doğru yada yanlış cevaplar olmaksızın yargılamaktır (Demirel, 1987: 101).

Anahtar kelimeler:

Yargıla, değerlendir, zıtlık oluştur, takdir et, eleştir, karar ver, yorumla, destekle, yeniden çerçevele, oranla, savun, doğruluğunu kanıtla.

Değerlendirme sorularının kökleri:

.....'dan hangisi daha önemli?

.....'ları nasıl karşılaştırırsın?

.....'dan hangisi uygun olur?

.....'ları nasıl sıralarsın?

Örnek davranışlar:

1. Ölçme sonuçlarını bir ölçüte vurup yargıya varma.
2. Verilen bir modelin doğruluğunu gerekçelerini yazma.
3. Verilen bir genellemeye uygun düşen kanıtı açıklama.

4. Verilen iki eserin soru kökünde belirtilen ölçüte uygunluğunu gerekçesiyle söyleme.

Örnek sorular:

1. 19 Mayıs gençlik bayramının sizin için ne anlam ifade ettiğini yazınız.

2. İstiklal Marşı'nın sizin için ne anlam ifade ettiğini yazınız.

1.8.2. DUYUŞSAL ALAN :

Duyuşsal alan sevgi, korku, nefret, ilgi, tutum, ve güdülenmişlik gibi duygusal yönlerin baskın olduğu alandır. Bu alanda bireyin özellikleri ön plandadır.

Duyuşsal alan, alma, tepkide bulunma, değer verme, örgütlenme ve kişilik geliştirme basamaklarından oluşmaktadır (Demirel, 1987: 107).

Bu alan da, bilişsel alan gibi kendi arasında aşamalı olarak sıralanmıştır; fakat bilişsel alanın bilgi basamağında sayılabilecek bazı öğeler olmadan duyuşsal alandaki özellikler gerçekleşmeyebilir; çünkü bilmediğimiz bir nesneye, olguya karşı herhangi bir sevgi, nefret, korku vb. gibi duyuşsal bir tepki gösteremeyiz. Bir anlık bir ilgi, tutum, değer vb. Bu basamakta söz konusu değildir (Sönmez, 1986: 81).

1.8.2.1. Alma Basamağı :

Bu basamaktaki davranışlar bilişsel alanın bilgi basamağındaki hatırlama davranışlarıyla iç içedir. Bilmenin içinde farkında olma vardır ;ama bilme farkında olmadan daha fazla bir davranıştır; fakat farkında olma, almaya açık olma bir hatırlama değildir; çünkü bir uyarıcının farkına varma, uyarıcının niteliğini, özelliklerini bilme anlamına gelmeyebilir (Sönmez, 1986: 82).

Bu alanla ilgili sorular:

1. Farkında Olma:

Bu metinden ne öğrendik? “Ahlak”.

“Başarılar paylaşırsa daha değer kazanır.” düşüncesinden hareketle bu metinden böyle bir sonuç çıkartabilir miyiz? “Ahlak”

2. Almaya Açıklık:

Gezilerden neler kazanırız?

Kontrollü Seçici Dikkat:

Bir yakınına ya da arkadaşına mektup yazarken neler yazarız, neleri paylaşıyoruz?

1.8.2.2. Tepkide Bulunma Basamağı:

Bu basamakta genellikle ilgiler söz konusudur. Kişi uyarıcılara bilinçlice tepkide bulunur ve onlarla ilgilenir, uyarıcıları arar onlarla bulunmaya isteklidir ve üstelik bu işten zevk alır (Sönmez, 1986: 84).

Tepkide Uysallık, İsteklilik:

Hangi yerleri gezmekten hoşlanırsınız?

Çocuğun yerinde siz olsaydınız tatilinizi nasıl geçirirdiniz?

1.8.2.3. Değer Verme Basamağı:

Kişinin uyarıcılara karşı nasıl bir tepkide bulunacağı bu basamakta kestirilebilir değerler inançlar ve tutumlar tümüyle kişi tarafından oluşturulmamıştır. Bu basamakta kişinin duyuşsal tepkileri sınırlı bir kararlılıktan açık bir kararlılığa ve tutarlılığa doğru derecelenebilir(Sönmez, 1986: 85).

Bu alanla ilgili sorular:

En rahat okuduğunuz edebi tür ya da türler hangileridir?

“Ahlak” adlı metinde yazarın savunduğu düşüncelere katılıp katılmadığınızı yazınız?

“Atatürk ve Kurtdereli” adlı metinde Kurtdereli’nin başarısının ardındaki düşüncesini destekliyor musunuz? Yazınız.

1.8.2.4. Örgütlenme Verme Basamağı:

Bu basamakta kişi yeni değerler, duyuşsal alanla ilgili yeni örüntüler oluşturur. Bu basamağa kişi değin hep başkalarının ya da toplumca oluşturulan değerleri benimsemiş, ya da savunmuştu. Oysa bu düzeyde ,hem başkalarının ve toplumca oluşturulan değerleri hem de kendisince benimsenip savunulanları irdeler (Sönmez, 1986: 86).

Bu alanla ilgili sorular:

1. Yakınlarımızı mutlu etmek için neler yaparız?

2. Düzenli olarak geziler yapmak bizlere neler kazandırır?

1.8.2.5. Kişilik Haline Getirme Basamağı:

Kişinin bu basamaktaki davranışları onun karakterini yansıtır. Bir bakıma dünya görüşünü, yaşam anlayışını ortaya koyar. Kişi tüm yaşamı boyunca oluşturduğu duyuşsal özellikleri, bu basamakta hem tutarlı olmuş hem de kapsam bakımından genişlemiş ve zenginleşmiştir. Artık kişinin davranışları büyük bir olasılıkla kestirilebilir (Sönmez, 1986: 87).

Bu alanla ilgili sorular:

1. Yaşınıza göre ahlaki davranışlar sergileyebiliyor musunuz? Kendinizi değerlendirerek yazınız?

2. Arkadaşlarınızla mı yoksa ailenizle mi eğlenmekten hoşlanırsınız?

İKİNCİ BÖLÜM

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmada amaç metinlerin sadece bilişsel beceri ve duyuşsal özellik kazandırma hedeflerinin belirlenmesi olduğundan metot olarak, literatür taraması yapıldı, konu ile ilgili kavramlar açıklandı, bilişsel ve duyuşsal alan ile ilgili taksonomiler incelendi. Uygulanabilirlik açısından bilişsel alan için Bloom Taksonomisi; duyuşsal alan için ise Krathwolh'un alt basamak kodları kullanıldı. Bu taksonomi ve alt basamak kodları dikkate alınarak seçili metinlere yönelik sorular hazırlandı, hazırlanan sorular belirlenen her bir sınıf öğrencileri tarafından cevaplandırıldı. Cevaplar 1 (kötü), 2 (orta), 3 (iyi), 4 (çok iyi) şeklinde değerlendirilerek her bir öğrenci için oluşturulan formlara işlendi. Formlardan çıkartılan sonuç sayısal puan değerleri ile tablolara işlendi ve tablolardan hareketle çeşitli çıkarımlar yapıldı. Çıkarımlara göre öneriler yapılarak tez sonuçlandırıldı.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, örnekleme alınan Türkçe ders kitaplarındaki metinler tarama modeli uygulanarak tespit edilmiştir. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu varolduğu şekliyle ve değiştirmeden betimlemeyi amaçlayan bir modeldir (Karasar, 2002: 77).

2.2. Evren

Bu araştırmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu'nun 2004-2005 eğitim –öğretim yılında okutulmak üzere 2549 sayılı Tebliğler Dergisi'nde önerdiği ilköğretim 6. sınıf ve 8. sınıf Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır.

2.3. Örneklem

Bu araştırmanın örneklemini Milli Eğitim bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu'nun 2004-2005 eğitim ve öğretim yılında okutulmak üzere 2549 sayılı Tebliğler dergisinde önerdiği ilköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitabı ile İlköğretim 8. sınıf Türkçe Ders Kitabı oluşturmaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada metinler ile ilgili sorular Bloom ve arkadaşları tarafından geliştirilen taksonomi esas alınarak hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular 6. ve 8. sınıf öğrencileri üzerinde soru- cevap tekniği ile cevaplandırılmış ve veriler oluşturulmuştur.

2.5. Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırmada bilişsel alan ve duyuşsal alan basamaklarına, soruluş amaçlarına, cevap kaynaklarına ve hazırlanış şekillerine göre sınıflandırılan sorulara ait verilerin ortaya konması sürecinde, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü'nde görev yapan üç öğretim üyesi ve Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü'nde doktora tezi yapan bir araştırmacının görüşlerine başvurulmuş ve veriler çözümleme yoluna gidilmiştir.

Bu araştırmadaki verilerin çözümlemesi sürecinde frekans ve yüzde kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Türkçe ders kitaplarındaki her metin öğrencilere davranış kazandırmak için hazırlanmış materyallerdir. Farklı kişilik ve zeka durumlarına sahip olan öğrencilerin bu metinleri algılama ve davranış haline getirme boyutları farklı olacağından metin seçiminde hem duyuşsal özellikler hem de bilişsel özellikler kazandırılmaya çalışılmalıdır.

Bilişsel ve duyuşsal alandaki her taksonomi birbirini takip etmektedir. Bilgi olmadan kavrama; kavrama olmadan uygulama ve analiz basamakları gerçekleştirilemez. Bilişsel alanda davranışları ölçmek duyuşsal alana göre daha az karmaşıktır denilebilir. Duyuşsal alan basamakları sezgi, ilgi, güdülenme ile ilgili kavramlarla ilgili olduğundan öğrencilerin kazandıkları ya da kazanacakları davranışlar uzun gözlemler sonucunda ortaya çıkacaktır. Özellikle değer verme kişilik haline getirme gibi duyuşsal alan davranışları ileriki yaşlarda bireyin kişiliğine yerleşme ve kabul görme şansı bulacaktır.

Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin bilişsel beceri ve duyuşsal özellik kazandırmasının gözlemlenmesi bilişsel olarak kısmen olanaklı görülse de duyuşsal olarak daha zor ve karmaşık görünmektedir.

Metinlerin değerlendirilmesinde Bloom Taksonomisi'nden yararlanılmıştır. Bilişsel ve duyuşsal alan basamağından oluşan taksonomilerle kolaydan zora ve her basamağına uygun çeşitli sorular hazırlanmış bu sorular hazırlanırken 6. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarından seçili metinler kullanılmıştır. 20 metin için hazırlanan sorular 6. ve 8. sınıf öğrencilerince cevaplandırılmıştır. Cevaplandırılan metinler değerlendirilirken 4 basamakta puanlar verilmiştir. En düşük puan 1 (kötü), 2 (orta), 3 (iyi), 4 (çok iyi) olarak belirlenmiş ve verilen her cevap bu puanlarla değerlendirilmiştir. Seçili tüm metinler için hazırlanan soru formları bittikten sonra aritmetik ortalamalarla sonuçlar çıkartılmıştır.

3.1. BİLİŞSEL ALAN

3.1.1. Bilgi basamağı:

6. ve 8. sınıf öğrencilerinin bilgi basamağında cevaplandıkları soruların toplamı ve dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir

Tablo 1. 6. sınıf metinlerinin bilgi basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Mektup	60	1	10	23	24	2
2	Gezi yazısı	40	4	12	9	12	3
3	Öykü	31	1	1	7	22	-
4	Şiir (İstiklal Marşı)	45	1	1	3	40	-
5	Anı	24	-	5	6	13	-
6	Öykü	37	17	6	7	7	-
7	Makale	31	2	6	6	14	3
8	Şiir	13	2	-	3	8	-
9	Fabl	46	-	2	21	23	-
10	Piyas	36	1	13	21	1	-
	Toplam	363	29	56	106	164	8
	Frekans	-	%8	%16	%28	%42	-

Tablo 2. 8. sınıf metinlerinin bilgi basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Anı	78	5	22	21	25	6
2	Sohbet	42	3	13	10	12	4
3	Efsane	32	-	11	11	6	4
4	Roman	42	4	4	5	27	2
5	Tiyatro	36	-	1	10	23	2
6	Manzum hikaye	62	9	8	16	25	4
7	Destan	12	2	1	6	2	1
8	Makale	16	3	2	4	5	2
9	Halk şiiiri	11	1	4	2	3	1
10	Biyografi	24	2	2	9	11	-
	Toplam	381	29	78	100	148	26
	Frekans		%28	%20	%26	%38	-

6. ve 8. sınıf öğrencilerine bilgi basamağında uygulanan soru formları değerlendirildiğinde ile ilgili şu istatistiksel sonuçlara ulaşılmıştır:

6. sınıf öğrencilerinin bilgi basamağında sorulan 363 soruya verdikleri cevaplar 1 (kötü), 2 (orta), 3 (iyi), 4 (çok iyi) değerleriyle değerlendirilmiştir. Ortaya çıkan yüzdelik başarılar şu şekildedir:

363 sorununun 164 i 4 değerinde (% 42); 106'sı 3 değerinde (% 28); 56'sı 2 değerinde (% 16); 29'u 1 değerinde (% 8) cevaplandırılmış 8 soru ise cevaplandırılmamıştır (%2,1).

8. sınıf öğrencileri bilgi basamağında 381 soru cevaplamışlardır. 381 cevaptan 148'i 4 değerinde (% 381), 100'ü 3 değerinde (% 26), 78'i 2 değerinde (% 20), 28'i 1 değerinde (%0,28) cevaplandırılmış, 26 soruda boş bırakılmıştır (% 6,8).

Bu sonuçlara göre 6. ve 8. sınıf öğrencileri, bilgi basamağındaki metinlerle ilgili verdikleri cevaplarda bilgi düzeylerini cevaplara yüksek oranda yansıtabilmişlerdir. Özellikle anı, öykü, gezi yazısı, mektup gibi olaya dayalı metinlerde cevapların yüzdelik değerleri düşünce yazılarına göre oldukça yüksek bir değerdedir. Olay yazıları % 49, düşünce yazıları ve manzum yazılar ise % 25'erlik orana sahiptir. Bilgi basamağı bilişsel alanın en alt ve ilk basamağıdır. Bu basamakta sorulan sorulara öğrenciler 3 ve 4 değerinde cevapları zorlanmadan verebilmektedirler. 6. sınıf öğrencileri mektup, makale, fabl türündeki metinlerde başarılı çok iyi cevaplar verebilmişlerdir. Makale şiir türündeki metinler ise kötü, ve orta puan değerleri ile cevaplandırılmışlardır. 8. sınıflar anı, roman, biyografi türünde cevaplandırmada başarılı olurken halk şiiri makale gibi türlerde orta puan değerinde cevaplar vermişlerdir.

3.1.2. Kavrama Basamağı:

6. ve 8. sınıf öğrencilerinin kavrama basamağında cevaplandırdıkları soruların toplamı ve dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3. 6. sınıf metinlerinin kavrama basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Mektup	38	-	12	12	11	3
2	Gezi yazısı	33	3	15	14	1	-
3	öykü	19	1	1	7	10	-
4	şiir (İstiklal Marşı)	21	1	4	8	3	5
5	Anı	24	-	5	5	11	3
6	yk	21	2	12	4	3	-
7	Makale	15	2	3	4	4	-
8	şiir	7	2	4	-	1	-
9	Fabl	25	-	10	11	2	2
10	Piyes	36	1	15	11	9	-
	Toplam	252	12	87	81	57	13
	Frekans	-	%12	%34	%32	%22	-

Tablo 4. 8. sınıf metinlerinin kavrama basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Anı	63	15	23	21	2	2
2	Sohbet	29	2	9	12	3	3
3	Efsane	16	1	6	5	1	3
4	Roman	17	1	6	4	4	2
5	Tiyatro	18	1	-	10	5	2
6	Manzum hikaye	19	4	5	3	6	1
7	Destan	2	1	1	-	-	-
8	Makale	10	-	2	3	3	2
9	Halk şiiri	14	-	4	2	7	1
10	Biyografi	22	1	1	11	4	5
	Toplam	210	26	57	71	35	21
	Frekans	--	%11,5	%26	%32	%16	-

6. sınıf öğrencilerinin kavrama basamağında verdikleri cevaplar şu sonuçları ortaya çıkarmıştır:

Kavrama basamağında sorulan sorularda 252 soru 1, 2, 3, 4 puanlama değerleri ile değerlendirilmiştir. Yüzdeler şu şekildedir:

252 sorunun 57'si 4 değerinde (%22), 81'i 3 değerinde (%32), 87'si 2 değerinde (%34), 12'si 1 puan değerinde (%12) cevaplandırılmıştır.

8. sınıf öğrencileri kavrama basamağında 210 soru cevaplamışlardır. Değerlendirmede 210 sorunun 35'i 4 değerinde (%16), 71'i 3 değerinde (%32), 57'si 2 değerinde (%26), 26'sı 1 değerinde (%11,5) cevaplandırılmış, 21 soru cevapsız bırakılmıştır (%13).

Bu sonuçlara göre 6. ve 8. sınıf öğrencileri kavrama basamağındaki metinlerle ilgili sorularda kavrama düzeyinde sıkıntı yaşamaktadırlar. Öğrencilerin kavrama basamağındaki sorulara cevap verme yüzdeleri 4 değerinden 3 ve 2 değerlerine düşmüştür. Bu durum hem 6. hem de 8. sınıflarda da aynı şekilde ortaya çıkmıştır. Kavrama basamağında cevaplandırılan sorular olay yazılarında daha üst değerdedir (%35). Düşünce yazıları ile ilgili metinlerde ise verilen cevaplar çoğunlukla 2 puan değerinde kalmaktadır. 6. sınıf öğrencileri kavrama basamağında soruları puan olarak 2 ve 3 puan değerinde cevaplamışlardır. Öykü ve anı en iyi cevaplandırılan edebi türlerdir. Makale ve şiir ise kötü ve orta düzeyde cevaplandırılan etinler olarak dikkat çekmektedir. 8. sınıf öğrencilerinde ise tiyatro ve biyografi türündeki metinler çok iyi düzeyinde cevaplandırılırken makale, destan, efsane türündeki edebi metinlerin puan olarak cevapları orta ve kötü düzeyde yoğunlaşmaktadır.

3.1.3. Uygulama Basamağı:

6. ve 8. sınıf öğrencilerinin kavrama basamağında cevaplandıkları soruların toplamı ve dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 5. 6. sınıf metinlerinin uygulama basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Mektup	25	1	9	9	4	2
2	Gezi yazısı	15	-	5	7	1	2
3	Öykü	20	2	4	7	5	2
4	Şiir (İstiklal Marşı)	15	4	2	2	5	2
5	Anı	14	-	4	5	4	1
6	Öykü	20	2	7	7	3	1
7	Makale	17	4	3	5	2	3
8	Şiir	5	-	3	1	1	-
9	Fabl	19	-	8	8	3	-
10	Piyas	23	1	9	8	2	3
	Toplam	173	14	54	59	30	16
	Frekans	-	%1	%31	%34	%40	-

Tablo 6. 8 sınıf metinlerinin uygulama basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Anı	23	3	11	7	1	1
2	Sohbet	15	2	5	4	4	-
3	Efsane	19	2	3	9	5	-
4	Roman	13	1	3	3	6	-
5	Tiyatro	12	2	4	4	2	-
6	Manzum hikaye	13	7	1	3	3	-
7	Destan	3	1	2	-	-	-
8	Makale	8	-	2	3	3	-
9	Halk şiiri	2	-	-	-	2	-
10	Biyografi	24	3	3	10	6	2
	Toplam	1	20	34	43	32	3
	Frekans	-	%15	%25	%32	%24	-

6. ve 8. sınıf öğrencilerine uygulama basamağında sorulan soru formları değerlendirildiğinde ile şu istatistiksel sonuçlara ulaşılmıştır:

Uygulama basamağında sorulan sorularda 189 soru 1, 2, 3, 4 puanlama değerleri ile değerlendirilmiştir. Yüzdeler şu şekildedir:

173 sorunun 30'u 4 değerinde (% 40), 59'u 3 değerinde (% 34), 54'ü 2 değerinde (% 31), 14'ü 1 puan değerinde (%0,57) cevaplandırılmış. 16 soru cevapsız bırakılmıştır (% 9,2).

8. sınıf öğrencileri kavrama basamağında 132 soru cevaplamışlardır. Değerlendirmede 132 sorunun 32'si 4 değerinde (%24), 43'i 3 değerinde (%32), 34'i 2 değerinde (%25), 20'i 1 değerinde (% 15) cevaplandırılmış 3 soru cevapsız bırakılmıştır (% 2.2).

Bu sonuçlara göre 6.ve 8. sınıf öğrencileri uygulama basamağında metinlerle ilgili sorularda öğrencilerin verdiği cevaplar 2 ve 3 aralığında yoğunlaşmıştır. 6. sınıf öğrencileri kavrama basamağında sorulan sorulara uygulama basamağında da yakın ortalama değerlere ulaşmışlardır; ancak 8. sınıf öğrencilerinin uygulama basamağında sorulara verdikleri cevaplar en düşük değerden en yüksek değere ortalama eşit dağılım göstermektedir. Uygulama basamağı öğrencilerin cevap vermekte zorlandığı bir basamaktır. Metinlerle ilgili uygulama çalışmaları öğrencilerin algı, yetenek, kişisel başarı gibi farklılıklardan dolayı farklı dağılım göstermektedir. Bu basamakta metinlerle ilgili uygulama soruları hem 6. sınıflarda hem de 8. sınıflarda çan eğrisi modeline benzemektedir. Orta ve iyi düzeyde cevaplar çoğunlukta olmakla beraber kötü ve çok iyi cevaplarda azımsanamayacak düzeydedir.

3.1.4. Analiz Basamağı:

6. ve 8. sınıf öğrencilerinin kavrama basamağında cevaplandıkları soruların toplamı ve dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7. 6. sınıf metinlerinin analiz basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Mektup	38	3	17	12	4	2
2	Gezi yazısı	27	5	9	9	4	-
3	Öykü	18	-	1	13	4	-
4	Şiir (İstiklal Marşı)	23	1	1	2	18	1
5	Anı	18	-	10	7	1	-
6	Öykü	17	1	8	6	2	-
7	Makale	21	2	7	9	2	1
8	Şiir	4	2	2	-	-	-
9	Fabl	30	-	14	12	2	2
10	Piyes	31	2	15	10	2	2
	Toplam	227	16	87	84	40	8
	Frekans	-	%7,1	%38	%37	%17	-

Tablo 8. 8 sınıf metinlerinin analiz basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Anı	27	1	17	7	-	2
2	Sohbet	11	3	4	3	1	-
3	Efsane	14	1	8	2	3	-
4	Roman	16	1	3	5	7	-
5	Tiyatro	33	-	12	16	3	2
6	Manzum hikaye	32	14	7	7	4	-
7	Destan	4	-	1	3	-	-
8	Makale	9	3	2	1	2	1
9	Halk şiiri	12	-	8	2	2	-
10	Biyografi	24	2	9	10	-	3
	Toplam	182	25	71	56	22	8
	Frekans	-	%13	%39	%30,7	%12	-

6. ve 8. sınıf öğrencilerine analiz basamağında uygulanan soru formları değerlendirildiğinde şu istatistiksel sonuçlara ulaşılmıştır:

6. sınıf öğrencilerinin analiz basamağında verdikleri cevaplar şu verileri ortaya çıkarmıştır:

Analiz basamağında sorulan sorularda 251 soru 1, 2, 3, 4 puanlama değerleri ile değerlendirilmiştir. Yüzdelerik sonuçlar şu şekildedir:

227 sorunun 40'ı 4 değerinde (% 17), 84'ü 3 değerinde (%37), 87'si 2 değerinde (% 38), 16'sı 1 puan değerinde (% 7,1) cevaplandırılmış, 8 soru cevapsız bırakılmıştır (% 3,5).

8. sınıf öğrencileri analiz basamağında 182 soru cevaplamışlardır. Değerlendirmede 182 sorunun 22'si 4 değerinde (%12), 56'sı 3 değerinde (%30,7), 71'i 2 değerinde (%39), 25'i 1 değerinde (% 13) cevaplandırılmış, 8 soru cevapsız bırakılmıştır (% 4,3).

Bu sonuçlara göre hem 6. sınıf hem de 8. sınıflarda öğrencilerin analiz basamağında metin sorularına verdikleri cevaplar ağırlıklı olarak 2 ve 3 basamağında yoğunlaşmıştır. Olaya dayalı metinlerde öğrenciler daha rahat ve başarılı olurken düşünceye dayalı metinlerde cevaplandırma oranı ve başarı değerleri düşmektedir. 6. sınıf öğrencileri şiir olarak İstiklal Marşı, öykü, mektup türündeki metinlerle ilgili sorularda başarılı cevaplar verirken makale türündeki metinlerde zorlanmışlardır. 8. sınıf öğrencileri ise birçok soruyu 2 (orta) puan değerinde cevaplandırmışlardır.

3.1.5. Sentez Basamağı:

6. ve 8. sınıf öğrencilerinin kavrama basamağında cevaplandıkları soruların toplamı ve dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 9. 6. sınıf metinlerinin sentez basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Mektup	18	-	6	9	2	1
2	Gezi yazısı	14	-	9	2	1	2
3	Öykü	18	-	5	9	4	-
4	Şiir (İstiklal Marşı)	14	-	3	9	2	-
5	Anı	15	-	7	7	1	-
6	Öykü	38	4	17	9	6	2
7	Makale	15	1	7	6	1	-
8	Şiir	5	2	1	2	-	-
9	Fabl	13	-	4	8	1	-
10	Piyas	18	5	9	4	-	-
	Toplam	168	12	68	65	18	5
	Frekans	-	%6,5	%37,1	%35,5	%9,8	-

Tablo 10. 8. sınıf metinlerinin sentez basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Anı	22	2	9	9	2	-
2	Sohbet	9	-	5	4	-	-
3	Efsane	10	1	4	3	1	1
4	Roman	13	-	3	5	5	-
5	Tiyatro	20	-	9	7	2	-
6	Manzum hikaye	20	1	5	8	6	-
7	Destan	4	-	1	2	1	-
8	Makale	8	1	2	2	1	2
9	Halk şiiri	7	-	2	3	2	-
10	Biyografi	24	6	8	6	-	4
	Toplam	137	11	48	49	20	7
	Frekans	-	%8	%35	%35,7	%14,5	-

6. ve 8. sınıf öğrencilerine sentez basamağında uygulanan soru formları değerlendirildiğinde şu istatistiksel sonuçlara ulaşılmıştır:

Sentez basamağında sorulan sorularda 163 soru 1, 2, 3, 4 puanlama değerleri ile değerlendirilmiştir. Yüzdeler şu şekildedir:

183 sorunun 18'i 4 değerinde (%9,8), 65'i 3 puan değerinde (% 35,5), 68'i 2 puan değerinde (% 37,1), 12'si 1 puan değerinde (% 6,5) cevaplandırılmış 5 soru cevapsız bırakılmıştır (% 2,7).

8. sınıf öğrencileri sentez basamağında 137 soru cevaplamışlardır. Değerlendirmede 137 sorunun 20'si 4 değerinde (%14,5), 49'u 3 değerinde (%35,7), 48'i 2 değerinde (%35,0), 11'i 1 değerinde (% 8) cevaplandırılmış 7 soru cevapsız bırakılmıştır (% 5,1).

Bu sonuçlara göre 6. ve 8. sınıf ğrencilerinin bilişsel alanın sentez basamağında verdikleri cevapların puan olarak değeri 1 ve 4'te az 2 ve 3 puan basamağında oldukça fazladır. Öğrencilerin bilgilerini sentez düzeyinde kullanma becerileri istenilen düzeyde değildir. Özellikle 4 puan değerinde cevaplandırılan soru çok azdır. Bu veriler öğrencilerin metinleri analiz ve sentez düzeyinde algılamada sıkıntı çektiklerini göstermektedir. Bu basamakta yine cevapların puan olarak değeri 2 ve 3 puan da yoğunluk göstermektedir. Çok iyi düzeyde cevaplandırılan herhangi bir metin göze çarpmamaktadır.

3.1.6. Değerlendirme Basamağı:

6. ve 8. sınıf ğrencilerinin değerlendirme basamağında cevaplandırdıkları soruların toplamı ve dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 11. 6. sınıf metinlerinin değerlendirme basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Mektup	22	-	7	9	6	-
2	Gezi yazısı	12	3	3	6	-	-
3	öykü	17	-	7	11	-	-
4	şiiir (İstiklal Marşı)	18	2	3	8	2	3
5	Anı	13	-	6	7	-	-
6	yk	20	1	14	4	1	-
7	Makale	14	-	6	6	1	1
8	şiiir	5	1	1	2	1	-
9	Fabl	14	-	5	9	-	-
10	Piyas	21	-	5	9	7	-
	Toplam	157	7	57	71	18	4
	Frekans	-	%4,4	%36,3	%45,2	%11,4	-

Tablo 12. 8. sınıf metinlerinin değerlendirme basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Anı	18	2	5	10	1	-
2	Sohbet	24	-	15	8	1	-
3	Efsane	31	1	25	2	-	3
4	Roman	15	-	4	7	4	-
5	Tiyatro	36	1	10	21	4	-
6	Manzum hikaye	20	-	9	8	2	1
7	Destan	6	-	5	1	-	-
8	Makale	10	-	5	1	-	-
9	Halk şiiri	6	-	6	3	1	-
10	Biyografi	20	2	8	8	-	2
	Toplam	186	6	92	69	13	6
	Frekans	-	%3,2	%49,4	%37	%6,9	-

6. ve 8. sınıf öğrencilerine değerlendirme basamağında uygulanan soru formları değerlendirildiğinde şu istatistiksel sonuçlara ulaşılmıştır:

Değerlendirme basamağında sorulan sorularda 157 soru 1, 2, 3, 4 puanlama değerleri ile değerlendirilmiştir. Yüzdeler şu şekildedir:

157 sorunun 18'i 4 değerinde (% 11,4), 71'i 3 değerinde (% 45,2), 57'si 2 değerinde (% 36,3), 7'si 1 puan değerinde (% 4,4) cevaplandırılmış, 4 soru cevapsız bırakılmıştır (% 2,5).

8. sınıf öğrencileri analiz basamağında 186 soru cevaplamışlardır. Değerlendirmede 186 sorunun 13'ü 4 değerinde (%6,9), 69'u 3 değerinde (%37), 92'si 2 değerinde (%49,4), 6'sı 1 değerinde (% 3,2) cevaplandırılmış, 6 soru cevapsız bırakılmıştır (% 3,2).

Değerlendirme basamağında sorulan soruların cevaplandırma yüzdeleri diğer basamaklarda olduğu gibi 6. sınıflarda 2 basamağında 8. sınıflarda 3 basamağında yoğunlaşma göstermiştir. Düşünceye dayalı metinlerin cevaplandırma yüzdeleri ağırlıklı olarak 2 puan değerindedir. Bu basamakta bilinen şiirler hariç (İstiklal Marşı) öğrencilerin şiirleri değerlendirme başarıları oldukça düşüktür (1 veya 2 puan değerinde). Olaya dayalı metinlerde ise 3 puan değerinde cevaplandırma yapılmıştır.

3.2. DUYUŞSAL ALAN:

3.2.1. Alma Basamağı:

6. ve 8. sınıf öğrencilerinin kavrama basamağında cevaplandıkları soruların toplamı ve dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 13 6. sınıf metnlerinin alma basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Mektup	32	-	11	14	7	-
2	Gezi yazısı	22	-	15	7	-	-
3	Öykü	20	-	8	9	3	-
4	Şiir (İstiklal Marşı)	14	-	7	7	-	-
5	Anı	13	1	8	4	-	-
6	Öykü	17	-	15	2	-	-
7	Makale	15	-	10	5	-	-
8	Şiir	5	1	2	2	-	-
9	Fabl	26	-	9	12	5	-
10	Piyas	31	-	11	16	4	-
	Toplam	195	2	96	78	19	-
	Frekans	-	%1,02	%49	%40	%9,7	-

Tablo 14. 8. sınıf metnlerinin alma basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Anı	19	5	10	2	2	-
2	Sohbet	16	2	7	6	1	-
3	Efsane	14	1	12	1	-	-
4	Roman	18	-	5	10	3	-
5	Tiyatro	22	1	4	12	5	-
6	Manzum hikaye	18	1	4	11	2	-
7	Destan	5	-	4	1	-	-
8	Makale	9	-	4	4	1	-
9	Halk şiiri	5	-	-	-	5	-
10	Biyografi	21	-	5	10	6	-
	Toplam	147	10	55	57	25	-
	Frekans	-	%6,8	%37,4	%38,7	%17	-

6. ve 8. sınıf öğrencilerine alma basamağında uygulanan soru formları değerlendirildiğinde şu istatistiksel sonuçlara ulaşılmıştır:

Alma basamağında sorulan sorularda 195 soru 1, 2, 3, 4 puanlama değerleri ile değerlendirilmiştir. Yüzdeler şu şekildedir:

195 sorunun 19'u 4 değerinde (% 9,7), 78'i 3 değerinde (% 40), 96'sı 2 değerinde (% 49), 2'si 1 puan değerinde (% 1,02) cevaplandırılmıştır.

8. sınıf öğrencileri alma basamağında 147 soru cevaplamışlardır. Değerlendirmede 147 sorunun 25'i 4 değerinde (%17), 57'si 3 değerinde (%38,7), 55'i' 2 değerinde (%37,4), 10'u 1 değerinde (% 6,8) cevaplandırılmıştır.

Alma basamağında 6. sınıf öğrencilerinin cevapları 2 puan basamağında yoğunluk göstermiş, 8. sınıflarda ise 2 ve 3 puan değerlerinde yoğunluk olmuştur. 6. sınıflarda mektup, öykü, piyes, gezi yazısı türündeki metinler öğrenciler için daha ilgi çekici bir araç iken şiir, makale türündeki metinlerle ilgili sorular öğrencilerin cevap vermekte zorlandıkları ya da sıkıldıkları türler olmuştur. 8. sınıflarda ise tiyatro, manzum hikaye, biyografi türündeki metinler daha ilgi çekici cevaplandırma yüzdeleri yüksek metinler olarak dikkat çekmektedir. Yine 8. sınıf öğrencileri efsane destan türündeki metinlerde başarılı cevaplar verememişlerdir.

3.2.2. Tepkide Bulunma Basamağı:

6. ve 8. sınıf öğrencilerinin kavrama basamağında cevaplandıkları soruların toplamı ve dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 15. 6. sınıf metinlerinin tepkide bulunma basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Mektup	31	-	11	15	5	-
2	Gezi yazısı	22	2	10	8	2	-
3	Öykü	24	-	15	2	5	2
4	Şiir (İstiklal Marşı)	11	-	1	9	1	-
5	Anı	12	1	5	6	-	-
6	Öykü	20	1	12	4	-	3
7	Makale	11	1	4	6	-	-
8	Şiir	11	-	4	5	2	-
9	Fabl	25	-	9	13	3	-
10	Piyes	31	-	12	12	7	-
	Toplam	198	5	83	80	25	5
	Frekans	-	%2,5	%41,9	%40,4	%12,6	-

Tablo 16. 8. sınıf metinlerinin tepkide bulunma basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Anı	19	6	5	4	4	-
2	Sohbet	27	5	15	6	1	-
3	Efsane	13	-	9	2	-	2
4	Roman	19	1	6	8	4	-
5	Tiyatro	17	1	6	7	3	-
6	Manzum hikaye	37	3	13	17	4	-
7	Destan	6	-	5	1	-	-
8	Makale	11	-	5	3	1	2
9	Halk şiiri	5	-	5	-	-	-
10	Biyografi	20	5	5	9	-	1
	Toplam	174	21	74	57	17	5
	Frekans	-	%12	%42,5	%32,7	%9,7	-

6. ve 8. sınıf öğrencilerine tepkide bulunma basamağında uygulanan soru formları değerlendirildiğinde şu istatistiksel sonuçlara ulaşılmıştır:

Tepkide bulunma basamağında sorulan sorularda 198 soru 1, 2, 3, 4 puanlama değerleri ile değerlendirilmiştir. Yüzdeler şu şekildedir:

198 sorunun 25'i 4 değerinde (% 12,6), 80'i 3 değerinde (% 40,40), 83'ü 2 değerinde (% 41,9), 5'i 1 puan değerinde (% 2,5) cevaplandırılmıştır.

8. sınıf öğrencileri alma basamağında 174 soru cevaplamışlardır. Değerlendirmede 174 sorunun 17'si 4 değerinde (%9,7), 57'si 3 değerinde (%32,7), 74'ü 2 değerinde (% 42,5), 21'i 1 değerinde (% 12) cevaplandırılmıştır.

Bu basamakta öğrenci cevapları puan olarak yine 2 ve 3 basamaklarında yoğunlaşmaktadır. 6. sınıflarda 193 sorudan 163 soru 8. sınıflarda 174 sorudan 131 soru 2 ve 3 puan basamağında dağılım göstermiştir. 6. sınıf öğrencileri mektup piyes öykü türündeki metinlere başarılı cevaplar verirken diğer edebi metinlerde vasat bir başarı göstermişlerdir. 8. sınıf öğrencileri ise manzum hikaye türü dışında vasat cevaplar vermişlerdir. Makale, destan gibi edebi türler öğrencilerin cevap vermekte zorlandıkları ya da sıkıldıkları türler olarak dikkat çekmektedir.

3.2.3. Değer Verme Basamağı:

6. ve 8. sınıf öğrencilerinin kavrama basamağında cevaplandıkları soruların toplamı ve dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 17. 6. sınıf metinlerinin değer verme basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Mektup	40	-	7	23	10	-
2	Gezi yazısı	11	-	6	3	2	-
3	Öykü	19	-	13	5	1	-
4	Şiir (İstiklal Marşı)	13	1	2	9	1	-
5	Anı	22	-	11	10	-	1
6	Öykü	21	1	14	6	-	-
7	Makale	27	2	17	6	--	1
8	Şiir	13	-	6	5	2	-
9	Fabl	34	-	5	21	8	-
10	Piyas	36	-	5	22	9	-
	Toplam	236	4	86	110	33	2
	Frekans	-	%1,6	%36,4	%46,6	%13,9	-

Tablo 18. 8. sınıf metinlerinin değer verme basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Anı	13	4	6	2	1	-
2	Sohbet	12	-	6	5	1	-
3	Efsane	16	-	13	3	-	-
4	Roman	18	1	8	9	-	-
5	Tiyatro	32	-	17	15	-	-
6	Manzum hikaye	22	-	4	7	11	-
7	Destan	6	1	4	-	-	1
8	Makale	14	-	6	7	1	-
9	Halk şiiri	13	-	9	4	-	-
10	Biyografi	20	-	3	14	2	1
	Toplam	166	6	76	67	16	1
	Frekans	-	%3,6	%45,7	%40,3	%9,6	-

6. ve 8. sınıf öğrencilerine değer verme basamağında uygulanan soru formları değerlendirildiğinde şu istatistiksel sonuçlara ulaşılmıştır:

Değer verme basamağında sorulan sorularda 198 soru 1, 2, 3, 4 puanlama değerleri ile değerlendirilmiştir. Yüzdelerik sonuçlar şu şekildedir:

236 sorunun 33'ü 4 değerinde (% 13,9), 110'u 3 değerinde (% 46,6), 86'sı 2 değerinde (% 36,4), 4'ü 1 puan değerinde (%1,6) cevaplandırılmıştır. 2 soru cevapsız bırakılmıştır.

8. sınıf öğrencileri değer verme basamağında 166 soru cevaplamışlardır. Değerlendirmede 166 sorunun 16'sı 4 değerinde (%9,6), 67'si 3 değerinde (%40,3), 76'sı 2 değerinde (% 45,7), 6'sı 1 değerinde (% 3,6) cevaplandırılmıştır. 1 soru cevapsız bırakılmıştır.

Değer verme basamağında 6. sınıf öğrencileri 236 sorudan 196'sını 2 ve 3 puan değerinde cevaplandırmışlardır. 1 puan değerinde cevaplandırma sadece 4 soruda vardır. Özellikle fabl, mektup, piyes türündeki metinlerde başarılı cevaplar dikkat çekmektedir. 8. sınıf öğrencilerinde ise dağılım yine 2, 3 ve 4 puan değerinde yoğunlaşmaktadır. Biyografi ve tiyatro türündeki metinler cevaplandırma açısından yüksek puanlarla cevaplandırılmıştır. Destan, efsane, makale türlerinde cevapların puanları düşük değerlerdedir.

3.2.4. Örgütlenme Basamağı:

6. ve 8. sınıf öğrencilerinin kavrama basamağında cevaplandırdıkları soruların toplamı ve dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 19. 6. sınıf metinlerinin örgütlenme basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Mektup	11	-	6	2	3	-
2	Gezi yazısı	24	1	8	13	2	-
3	Öykü	18	-	3	14	1	-
4	Şiir (İstiklal Marşı)	13	-	-	11	2	-
5	Anı	14	1	10	3	-	-
6	Öykü	18	1	10	7	-	-
7	Makale	17	1	10	4	-	2
8	Şiir	21	8	4	4	3	2
9	Fabl	6	-	4	1	1	-
10	Piyas	12	-	6	3	3	-
	Frekans	154	12	61	62	15	4
	Frekans	-	%7,7	%39,6	%40,2	%9,7	-

Tablo 20. 8. sınıf metinlerinin örgütlenme basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Anı	11	5	2	3	1	-
2	Sohbet	11	1	7	2	1	-
3	Efsane	16	-	11	3	-	2
4	Roman	17	-	3	14	-	-
5	Tiyatro	20	1	9	7	3	-
6	Manzum hikaye	18	11	1	3	1	2
7	Destan	5	-	3	2	-	-
8	Makale	10	-	6	2	2	-
9	Halk şiiri	8	-	3	2	3	-
10	Biyografi	20	5	5	10	-	-
	Toplam	136	23	50	48	11	4
	Frekans	-	%16,9	%36,7	%35,2	%8	-

6. ve 8. sınıf öğrencilerine örgütlenme basamağında uygulanan soru formları değerlendirildiğinde şu istatistiksel sonuçlara ulaşılmıştır:

Örgütlenme basamağında sorulan sorularda 154 soru 1, 2, 3, 4 puanlama değerleri ile değerlendirilmiştir. Yüzdelerlik sonuçlar şu şekildedir:

154 sorunun 15'i 4 değerinde (% 9,7), 62'si 3 değerinde (% 40,2), 61'i 2 değerinde (% 39,6), 12'i 1 puan değerinde (% 7,7) cevaplandırılmış, 4 soru cevaplandırılmamıştır.

8. sınıf öğrencileri alma basamağında 136 soru cevaplandırmışlardır .Değerlendirmede 136 sorunun 11'i 4 değerinde (%8), 48'i 3 değerinde (%35,2), 50'si 2 değerinde (% 36,7), 23'ü 1 değerinde (% 16,9) cevaplandırılmıştır.

Örgütlenme basamağında 6. sınıflarda cevapların dağılımı 2, 3 ve 4 puan değerlerinde yoğunlaşmıştır. Gezi yazısı öykü gibi olaya dayalı metinlerde puan olarak iyi cevaplandırma yapılmıştır. 8. sınıflarda roman biyografi türündeki metinler puan olarak iyi cevaplandırılan metinlerdir. Manzum hikaye, efsane, sohbet türündeki metinler ise puan olarak vasat ya da vasat altı cevaplandırılan metinlerdir.

3.2.5. Kişilik Haline Getirme Basamağı:

6. ve 8. sınıf öğrencilerinin kavrama basamağında cevaplandırdıkları soruların toplamı ve dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 21. 6. sınıf metinlerinin kişilik haline getirme basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Mektup	13	-	5	7	1	-
2	Gezi yazısı	19	1	9	7	2	-
3	Öykü	17	-	5	11	-	1
4	Şiir (İstiklal Marşı)	17	-	4	11	-	-
5	Anı	25	-	17	7	-	1
6	Öykü	16	2	8	6	-	-
7	Makale	15	-	13	2	-	-
8	Şiir	16	-	4	4	8	-
9	Fabl	10	-	3	5	2	-
10	Piyes	18	8	5	5	-	-
	Toplam	166	11	73	65	13	2
	Frekans	-	%6,6	%43,9	%39,1	%7,8	-

Tablo 22. 8. sınıf metinlerinin kişilik haline getirme basamağına göre toplam dağılımı ve değerleri.

	Metin türleri	Toplam soru	1	2	3	4	Cevapsız
1	Anı	-	-	-	-	-	-
2	Sohbet	9	-	4	4	1	-
3	Efsane	14	-	6	7	1	-
4	Roman	18	-	9	8	1	-
5	Tiyatro	26	-	11	9	4	2
6	Manzum hikaye	21	-	8	6	7	-
7	Destan	4	-	1	3	-	-
8	Makale	8	1	3	3	1	-
9	Halk şiiri	5	-	2	-	3	-
10	Biyografi	18	4	5	9	-	-
	Toplam	123	5	49	50	16	2
	Frekans	-	%4	%39,8	%40	%13	-

6. ve 8. sınıf öğrencilerine kişilik haline getirme basamağında uygulanan soru formları değerlendirildiğinde kişilik şu istatistiksel sonuçlara ulaşılmıştır:

166 sorunun 13'ü 4 değerinde (% 7,8), 65'i 3 değerinde (% 39,1), 73'ü 2 değerinde (% 43,9), 11'i 1 puan değerinde (% 6,6) cevaplandırılmıştır. 2 soru cevapsız bırakılmıştır.

8. sınıf öğrencileri alma basamağında 123 soru cevaplamışlardır. Değerlendirmede 123 sorunun 16'sı 4 değerinde (%13), 50'si 3 değerinde (% 40), 49'u 2 değerinde (% 39,8), 5'i 1 değerinde (% 4) cevaplandırılmıştır. 2 soru cevapsız bırakılmamıştır.

Duyuşsal alanın son basamağı olan kişilik haline getirme basamağında metinlerin öğrenciye kişilik uzun vadede de kişilik kazandırması bir yıllık bir dönemde gözlemlenmesi pek de mümkün olmayan bir durumdur. Tabloya göre 6. sınıflarda öykü gezi yazısı gibi metinler puan olarak iyi cevaplandırılan metinlerdir. Özellikle de İstiklal Marşı en iyi şekilde cevaplandırılan şiir olarak dikkat çekmektedir. 8. sınıflarda ise yine biyografi ve tiyatro türündeki metinler iyi şekilde cevaplandırılmıştır. Makale halk şiiri efsane türündeki metinler ise vasat ve kötü cevaplandırılma değerlerindedir

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SONUÇ

Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin öğrencilere bilişsel beceri ve duyuşsal özellik kazandırma hedefleri değerlendirildiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmıştır.

6. sınıf öğrencilerinin 1 (kötü) puan değerinde cevaplandıkları soruların ortalaması 4,53; 2 (orta) puan değerindeki cevapların ortalaması 35,78; 3 (iyi) puan değerindeki cevapların ortalaması 38,2; 4 (çok iyi) puan değerindeki cevapların ortalaması 17,1 çıkmıştır.

8. sınıf öğrencilerinin 1 (kötü) puan değerinde cevaplandıkları soruların ortalaması 10,99; 2 (orta) puan değerindeki cevapların ortalaması 36,36; 3 (iyi) puan değerindeki cevapların ortalaması 34,79; 4 (çok iyi) puan değerindeki cevapların ortalaması 14,9 çıkmıştır.

Bilişsel alan ve duyuşsal alan basamakları kolaydan zora basitten karmaşığa bir yol izler ve her bir basamak birbirinin devamı niteliğindedir. Bu basamaklarla ilgili sorular sorulara öğrenciler farklı puan değerlerinde cevaplar vermişlerdir. Bilgi basamağında sorular sorular yüksek puan değerleri ile cevaplandırılırken uygulama, analiz, sentez gibi daha fazla yorum ve düşünme gücü isteyen sorularda öğrencilerin cevapları orta düzeyde olmuştur. Öğrenciler metinlerden hareketle bir analiz yapamamaktadır, bir senteze ulaşamamaktadır ya da genel olarak metinleri değerlendirme de yetersiz kalmaktadır.

Duyuşsal alan alt basamaklarında ise soruların puan olarak değerini ölçmek ya da objektif kriterlere uymak daha zor ve karmaşıktır. Ancak öğrenciler metinlerden hareketle doğru ve tutarlı çıkarım ve mesajları bulma yönünde başarılı sayılabilirler. Ayrıca Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin etki ve yeterliliklerini duyuşsal olarak değerlendirmek bir tez çalışması süresi sonunda sadece teorik olarak ölçülebilir. Duyuşsal davranışların hayat boyunca devam edebileceğini unutmamak gerekir.

6. sınıf öğrencileri Türkçe ders kitaplarındaki metinlerden anı, öykü, gezi yazısı, fabl, piyes, mektup türlerindeki metinlerle ilgili sorularda orta (%37), iyi (% 35) ve çok iyi (%19.5) puan değerlerinde cevaplar vermişlerdir. Cevaplar 2 (orta) ve 3 (iyi) puan aralığında yoğunlaşmıştır. Şiir ve makale türündeki metinler olaya dayalı metinlere göre daha zor cevaplanan metinlerdir. Bu edebi türlerde öğrenci cevapları 2 (orta) düzeyde kalmıştır (% 28).

8. sınıf öğrencileri Türkçe ders kitaplarındaki metinlerden roman, manzum hikaye, tiyatro ve biyografik türlerindeki metinlerle ilgili sorularda ağırlıklı olarak 3 (iyi) ve 4 (çok

iyi) puan aralığında cevaplamışlardır (%49). Makale, efsane, sohbet, destan, halk şiiri gibi türlerde ise cevaplar 2 (orta) ve 3 (iyi) puan aralığında yoğunlaşmıştır (%28,5). Anı, sohbet türündeki eserlerde de puan olarak vasat bir dağılım göze çarpmaktadır. Tablo sonuçlarına göre öğrenci cevapları, roman, tiyatro gibi türler dışında 3 (iyi) puan aralığında cevaplandırılmıştır.

6. sınıf öğrencileri mektup, fabl, öykü gibi türlerle ilgili bilişsel alan basamağında hazırlanan sorularda daha başarılı olmuşlardır. Cevaplar 3 (iyi) ve 4 (çok iyi) puan aralığında yoğunlaşmıştır. Duyuşsal alan ile ilgili sorularda şiir, piyes, gezi yazısı türlerinde daha başarılı cevaplar verilmiştir. Öykü, anı, makale türlerinde 4 (çok iyi) puan değerinde cevap yoktur.

8. sınıf öğrencileri roman, biyografi, tiyatro gibi türlerde hem bilişsel alan hem de duyuşsal alan basamağında sorulan sorularda başarılı olmuşlardır. Anı, sohbet, destan, efsane, halk şiiri gibi edebi türler ise 8. sınıf öğrencilerinin metin olarak hoşlanmadıkları türler olmuştur.

4.1. ÖNERİLER

1. Türkçe ders kitaplarındaki metinler öğrencilerin her şeyden önce anlama ve anlatma gücünü geliştirmelidir. Farklı öğrenme ve algılama güçlerine sahip öğrencilerin ders kitaplarındaki her metni aynı ilgi ile benimsemesi ya da değer vermesi mümkün değildir. Bu nedenle ders kitaplarındaki metinlerin hep aynı türde olmaması farklı zeka türlerine sahip öğrencilere göre metin seçimi yapılması gerekir.

2. Öğrencilerin sevdikleri metinlerin ders kitaplarında yer alması bilişsel beceri ve duyuşsal özellik olarak kazandırılmak istenen davranışları kolaylaştıracaktır. 6. sınıf öğrencileri; fabl, öykü, piyes, gezi yazısı gibi türleri; 8. sınıf öğrencileri ise roman, biyografi, tiyatro gibi türleri ilgiyle ve seyerek işlemektedirler.

3. Hep aynı yazar ve şairlerin eserleri metin olarak tercih edilmemelidir. Bilinen şairlerin şiirleri, tanınmış yazarların romanlarının yanında güncel eserler de metin olarak ele alınmalıdır.

4. Türkçe ders kitaplarındaki metin başı ve metin sonu soruları gelişigüzel hazırlanmamalı öğrencilerin analiz, sentez ve değerlendirme düzeyinde algı ve yeteneklerini geliştirici düzeyde olmalı, ezbere dayalı kalıplaşmış soru tiplerinden kaçınılmalıdır. Kalıplaşmış sorular öğrencileri ezbere yöneltmektedir. Böylelikle analiz yapamayan, senteze ulaşamayan öğrenciler ilköğretim sonrası yapılan sınavlarda genel olarak başarılı olamamaktadırlar.

5. Metin sonundaki bilinmeyen sözcük, sözcük gurubu, deyim vb. için süregelen uygulamalar bırakılıp çağdaş yöntemler kullanılmalıdır. (Boşluk doldurma, benzer ve yakın anlamlı sözcükler bulma, bilinmeyen sözcükleri aynı cümle içinde kullanma, sözcüklerin gerçek ve mecaz anlamlarını farklı cümlelerde kullanma vb.).

6. Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler bilinen alışlagelen davranışların yanında öğrencilere taze fikir ve yeni ufuklar açabilen bir özelliğe kavuşturulmalıdır. Metinler uygulama çalışmaları ile desteklenmelidir. Türkçe ders kitaplarında; şiir, öykü, makale gibi türleri sadece okutarak ders işlemek yanında şiir, öykü, makale yazma denemeleri, metin tamamlama çalışmaları da bilişsel ve duyuşsal davranış kazandırma açısından önemlidir.

7. Türkçe ders kitaplarındaki metinleri birer amaç, işlenmesi ya da bitirilmesi gereken bir konu olarak görmek yanlış bir tutumdur. Metinler birer araç olarak kullanılmalıdır.

KAYNAKLAR:

- BLOOM, S., B., 1995, **İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme**, İstanbul.
- DEMİREL, Ö., 1987, **Eğitimde Program Geliştirme**, Usem Yayınları, Ankara.
- DEMİREL, Ö., 1999, **İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi**, MEB Yay., İstanbul.
- DEVELLİOĞLU, F., 1996, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Aydın-Ankara.
- DEVELLİOĞLU, F., 1997, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Aydın-Ankara.
- DİLBAZ, B., 1988, **İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinde Türkçe dersi Bilişsel Alanla İlgili Hedeflerin Gerçekleşme Düzeyi**, Ankara.
- EKEN, H., 2004, **Türkçe Dersinde Metin Seçimi**, Fırat Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
- ERDEN ve AKMAN, 1997, **Gelişim ve Öğrenme** Arkadaş Yay., Ankara.
- ERDEN ve AKMAN, 2001, **Gelişim ve Öğrenme** Arkadaş Yay., Ankara.
- FİDAN, N., 1986, **Eğitim Bilimine Giriş**, Kadioğlu Mat., Ankara.
- GÜLERYÜZ, H., 2000, **Yaratıcı Çocuk Edebiyatı**, Pegem Yayıncılık, Ankara .
- GÜLERYÜZ, H., 2003, **Yaratıcı Çocuk Edebiyatı**, Pegem Yayıncılık, Ankara .
- KARASAR, N., 2002, **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yay. Ankara.
- KARAALİOĞLU S., K., 1983, **Ansiklopedik Edebiyat Sözlüğü**, İnkılap yay. İstanbul.
- KOYUNCU, M., 2003, **İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 6**, Tubitay Yayınları Ankara.
- KURNAZ, A., 2002, **İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin duyuşsal Ve Bilişsel Giriş Davranışlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi**, Selçuk Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- MEB. 1996, **Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı**. Tebliğler Dergisi (2559) Ankara.
- MEB, 2002, **İlköğretim Okulu Türkçe Ders Programı 6-7-8**, MEB Yay., İstanbul.
- OKUMUŞ, F.A., 2001, **İlköğretim 5. sınıf Türkçe Dersinin Duyuşsal Hedeflerinin Değerlendirilmesi**, Kocatepe Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- ÖZ, M.F., 2001, **Uygulamalı Türkçe Öğretimi**, Anı Yay., Ankara.
- ÖZÇELİK D., A., 1979, **(9-17 yaş) Öğrencilerinde Görülen Biçimiyle Kavram Gelişimi**, Anadolu Üni. Yayınları, Ankara.

ÖZDEMİR E., 1990 **İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi ve Sorunları**, TED Yay. Ankara.

SEVER, S., 2000, **Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme**, Anı Yay., Ankara.

SEVER, S., 2003, **Çocuk ve Edebiyat**, Kök Yayıncılık, Ankara.

SÖNMEZ, V., 1986, **Program Geliştirmede Öğretmen El Klavuzu**, Anı Yay., Ankara.

SÖNMEZ, V., 1993, **Program Geliştirmede Öğretmen El Klavuzu**, Anı Yay., Ankara.

SÖNMEZ, V., 1999, **Program Geliştirmede Öğretmen El Klavuzu**, Anı Yay., Ankara.

Türk Dil Kurumu, 1998, **Türkçe Sözlük**, TDK yayınları, Ankara.

YALÇIN, A., 2002, **Türkçe Öğretim Yöntemleri**, Akçağ Yayınları , Ankara.

HAŞLANMIŞ TAVUK (6. Sınıf Metni)

Side, 17.07.1990

Sevgili anneciğim ve babacığım,

Sizlerden ayrıldıktan sonra, rahat bir yolculuk yaparak Side'ye ulaştık. Dedem, bir taksi tutarak bizi “Güneş Tatil Sitesi”ne götürdü. Bu mektubumda sizlere tatil sitesini ve buradaki üç günlük yaşantımı anlatmak istiyorum.

Burası, Side'ye tahminen beş kilometre uzaklıkta bir yer. Bir yamaç üzerine merdiven basamakları gibi sıralanmış iki katlı küçük evlerden oluşuyor. Hepsini yapısı birbirinin aynı. Evler, tam denizin karşısında ve kıyından iki yüz metre kadar içeride bulunuyor. Deniz her evden rahatlıkla görünüyor. Üst kat uzunca bir salon şeklinde. Salon bir kapıyla balkona açılıyor. Tatil sitesinin kıyının çok yakınında çay bahçesi var. Üstü hasırla kaplı bir çardaktan ibaret bu çay bahçesi; dinlenmek, eğlenmek ve televizyon seyretmek için yapılmış.

Tatil sitesinde geçirdiğim ilk akşam, sabahı zor ettim. Balkonda, denizin bana ürkütücü gelen homurtusunu dinleyerek oturdum. Ertesi gün, günün ışımasıyla kıyıya indim. Henüz ortada benden başka kimse yoktu. Denize girmeye korktum. Eve döndüm. Kahvaltıdan sonra dedem, anneannem ve teyzemle birlikte yeniden kıyıya indim.

Dedem, ilk günlerde denize fazla girmememi, özellikle güneşte çok kalmamı söyledi. Ama dinleyen kim? Denize, güneşe doyamıyorum ki!... denize giriyorum, sonra çıkıyor, sımsıcak kumlar üzerine yatıp güneşe meydan okuyorum. Bu ilk günümün nasıl geçtiğini anlayamadım.

O akşam sırtımda yanmalar başladı. Sanki sırtıma kaynar sular boşaltıyorlar. Önceleri umursamaz göründüm; ama sonra sırtımdaki acıya dayanamadım. Anneannem yanık yerlerime krem sürdü. Biraz rahatlardım, sonra da yattım. Sabah kalktığımda birde ne göreyim? Haşlanmış tavuğa dönmüşüm. Sırtım fos fos kabarıp su toplamış.

İki gün denize giremedim. Bir atlet bile giyemedim sırtıma. Elimden şemsiyeyi eksik etmedim. Özlemlerle imrenerek seyrettim denize girenleri. “Keşke dedemin söylediklerini yapsaydım.” dedim kendi kendime. Sağ olsun anneannem benimle çok ilgilendi. Yanıklarım biraz iyileşti. Şimdi yeniden denize girebiliyorum; ama içimdeki korkuyu da bir türlü atamıyorum. Ya yine her tarafım kabarırsa?... Her şeye rağmen deniz, kum ve güneş çok güzel. Böyle tatlı acılara razıyım ben.

İştahımda bir açıldı ki sormayın. Önüme ne gelse silip süpürüyorum. Doymak bilmeyen bir canavarım sanki... Dedem de sağ olsun hiçbir şey esirgemiyor. “Ye yiyebildiğin kadar, böyle iştahı bir daha bulamazsın.” diyor.

Sizleri, Tolga’yı Barış’ı, arkadaşlarımı ve Ankara’yı şimdiden çok özledim. Keşke sizlerde burada olsaydınız.

Şimdilik yazacaklarım bu kadar. Demdin, anneannemin ve teyzemin hepinize selamları var. Özlemlerle ellerinizden öper, sağlık ve mutluluk haberlerinizi beklerim. Tolga ve Barış’a selamlarımızı iletirseniz sevinirim. Hoşça kalın.

Güneş Tatil Sitesi

No: 8

07330 Side/ ANTALYA

Özgür AVCI

Muhsin KÖKTÜRK, Metin GÜL, İlhan YALÇIN

Sözlü ve Yazılı Anlatım

VAN GÖLÜ(6. Sınıf Metni)

Hazırlıklar tamamlanmıştı. Van gölü'ne bir gezi yapılacaktı. Geziye yalnızca Sümer ve Zülfikar öğretmenlerin sınıfları katılacaktı.

Sınıflar, okul bahçesinde sıra oldular. Yürüyüşe geçmeden yoklama yapıldı, yola çıkıldı.

Göle varıldı. Aman o mavilik neydi! Mavilikler yeşilliklerle sınırlanıyordu. Parça parça duran kayalıklar da maviliği bekleyen birer kartalı andırıyordu.

Gölün kıyısına yerleşildi. Ellerindeki yiyecek çantalarını bırakan birkaç öğrenci, soluğu gölde aldılar. Ellere geçirdikleri taşları fırlatmaya başladılar. Kimi çocuklar da avuçladıkları suyu havaya fırlatıp sevinç çığlıkları atıyorlardı...

Çocukların gölü görür görmez koşar gibi gelip yerleşmelerine iki öğretmen de engel olamadı. Kıyıya en geç ulaşan ikisi oldular. Zülfikar öğretmen:

- Çocuklar! Çocuklar, toplanın bir dakika da beni dinleyin! Hadi Şevki koş oğlum! Koş, koş oğlum! Koş, koş!...

Her iki sınıfın çocukları, dakikasında öğretmenlerinin çevresinde toplanı verdiler.

- Çocuklar gördüğünüz gibi dinleneceğimiz, oynayacağımız, yemeklerimizi yiyip yarışmalar yapacağımız yere geldik. Buraya, İkikubbe deresi denir. Bu gördüğünüz mavi sonsuzluk ise uçsuz bucaksız Van Gölü'dür.

- Öğretmenim, Şazimet hala deniz diyor!

- Olur mu çocuğum? Deniz, hem yüz ölçümü olarak çok büyüktür hem de kendinden büyük sulara açılır. Marmara denizimizi düşünün! Bir yandan İstanbul Boğazı'yla Karadenize açılmaktadır, bir yandan Çanakkale Boğazı'yla Ege denizine. Van Gölü için böyle bir şey var mı? Yok. Ayrıca Van Gölü denizinden, daha doğrusu deniz seviyesinden 1640 metre yüksektedir. Oysa yeryüzünde ne kadar deniz varsa hepside aynı yükseltiye sahiptir.

Tüm denizler, bildiğiniz gibi tuzludur. Kimi az tuzlu, kimi çok tuzludur. Van Gölü ise hem tuzlu hem sodalıdır.

- Soda nedir öğretmenim?

- Soda kimyasal bir bileşiktir. Evde annelerinizin çamaşır yıkarken çamaşır suyuna koyduğu, bir çeşit tuzdur.

- En büyük gölümüz, değil mi öğretmenim?

- Evet, en büyük gölümüz.

- Öğretmenim, gölüm suyunu içecek miyiz?

- Elbette içemezsiniz. Bakın, biraz ilerde göle akan bir kaynak suyu var. Bulandırmadan içebilirsiniz.

Van Gölü kıyıları doğunun cennetiydi. Tatvan'dan Adilcevaz'a, Erciş'ten Van'a büyük bir kıyı şeridi dayanılmaz güzelliğe koşan büstlerle dolup taşıyordu.

Önce oyunlar oynandı. Sonra el birliğiyle sofralar kuruldu. Ardından biraz soluklanıp gene oyunlara geçildi... Teyipler, plaklar çalındı. Şarkılar, türküler söylendi. Taklitler yapıldı, fıkralar anlatıldı...

Ilgıt ılgıt bahar rüzgarları esiyordu. Yüzmek yasaktı; ama ayakları sıvayıp suya girmek, saç başı yıkamak, serbestti. Kimi öğrenciler, daha gelir gelmez ayakkabılarını, çoraplarını bir yana koyup suya daldılar. Çoraplarını yıkayıp çevredeki kayaların üzerine serdiler. Mendillerini, hatta önlüklerini bile yıkayanlar vardı. Zaten bu yönüyle Ahlat'ta, Van Gölü'ne "yoksul hamamı" demiyorlar mıydı?...

Sümer ve Zülfikar öğretmenler de oldukça yorulmuşlardı. Artık yavaş yavaş okulun yolunu tutmak gerekti. Sümer öğretmen, çevrede yankılar yapan düdüğünü öttürdü.

- Çocuklar dönüşe hazırlanın! Önce okula uğrayacağız. Orada yoklama yaptıktan sonra evlere dağılacağız. Haydi bakalım, çabuk olun!

Göl, bu saatlerde bırakıp gidilemeyecek kadar güzeldi. Güneş, ufuk çizgisinin üzerinde kıp kırmızı bir tepsi gibi yanıyordu.

Gezi dönüşü, güneşin batımıyla gerçekleşti. Sınıflara girilmeden yoklama yapıldı. Eksik olmadığı görülünce öğrenciler evlere gönderildi.

Hikmet ALTINKAYNAK

AHLAK (8. Sınıf Metni)

Bence hayatın bir ilkesi, bir ölçüsü vardır: "sana yapılmasını istemediğini sen de başkasına yapma". Bu buyruğun doğru olduğunu içinize sindirirsiniz, siz de düşünerek, daha iyisini düşünmeksizin ona uyuyor musunuz? Uyuyorsanız artık korkmayın, ahlaklı bir insansınız, kimsenin size ahlaksız demeğe hakkı yoktur. Adam öldürmezsiniz. Kimsenin malını çalmazsınız, kimseye yalan söylemezsiniz, kimseyi rahatsız etmezsiniz.

Sana yapılmasını istemediğini, sen de başkasına yapma... Kolay gibi gözükür, ama kolay değildir bu. Birçok kimselerin "Ahlak...ahlak ..." diye yasalar, kurallar uydurmağa çalışmaları da zaten bunun kolay olmaması yüzündendir. Size yapılmasını istemediğiniz işi, sizde başkasına yapmayacaksınız, yani kendinizi onun yerine koyacaksınız. Bencilliğinizden silkineceksiniz. Sizin bir etiniz, kemiğiniz olduğu gibi onun da bir eti, kemiği olduğunu, onun da acılar duyabileceğini düşüneceksiniz. O kadar da değil: Size yapılmasını istemediğiniz bir takım davranışlar var, sizde onları kimseye yapmıyorsunuz, yetmez ki bu. Belki o adam kendisine başka şeylerinden de yapılmasını istemiyor. Sizin aldırmayacağınız bazı şeylerden sinirleniyor. Kendinizi onun yerine koyacaksınız, o sinirlenmeyi anlayacaksınız. Acısını hayal edeceksiniz. Artık o adama o işleri de yapmayacaksınız.

Siz yapmayacaksınız ama sizin yapmamanız da yetmez. O adama başkalarının eziyet etmesine katlanıyorsanız, "Bana dokunmuyorlar ya, bana ne" diyorsanız kendinizi gerçekten onun yerine koymuyorsunuz demektir, Size yapılmasını istemediğinizi siz başkasına yapıyorsunuz demektir. Çünkü siz haksızlığa uğrasanız başınıza bir sıkıntı, bir felaket gelse, size istemediğiniz bir şey yapılmasına çevrenizdekilerin kayıtsız kalması gücünüze gider. Toplum içinde, bütün dünyada yalnız kalmış olursunuz. Öyle ise, size yapılmasını istemediğinizi, siz başkasına yapmamakla yetinmeyeceksiniz. Başkasının uğradığı, çektiği sıkıntıyı, sizin yüzünüzden olmasa dahi, gidermeye, hafifletmeye çalışacaksınız. Hiç olmasa onun acılarını siz de duyup ona yapayalnız olmadığını bildireceksiniz.

Ahlak, sadece kötülük etmekten çekinmek değildir, başkalarının edecekleri kötülükleri de önlemeye çalışmayı buyurur.

İnsanlar vardır, dünyanın neresinde, her kimin başına gelmiş olursa olsun, her kötülüğe kendilerine edilmiş gibi, üzürlürler.Yalnız kötülüğe uğrayana mı acırlar? Hayır. Kötülüğü edene de acırlar. Size yapılmasını istemediğinizi siz de başkasına yapmayın. Siz kötü olmak ister misiniz?Öyle ise başkasının kötü olmasına katlanamazsınız. Onun ettiği kötülüğü siz etmişsiniz gibi, sizin yüzünüzden edilmiş gibi içinize yediremezsiniz."

NURULLAH ATAÇ

ATATÜRK VE KURTDERELİ (8. Sınıf Metni)

Çocuk Esirgeme Kurumu, 1931 yılında Ankara'da bir Türkiye Güreş Birinciliği Müsabakası düzenlemişti. Yurdun her tarafından bu müsabakalara birçok pehlivan gelmişti.yaşlanmış ünlü pehlivanlar da müsabakaların hakemliğini yapıyorlardı.Kurtdereli Pehlivan başhakemdi.

Bu müsabakalarda kendisine başarılı oluşunun sırrını soranlara, "Ben her güreşimde arkamda Türk milletinin bulunduğunu ve millet şerefini düşünürdüm." cevabını vermişti.

Atatürk, Kurtdereli tarafından Türk sporculara verilen bu öğüdü duyunca, ona bin lira armağan etti ve şu mektubu gönderdi:

"Kurtdereli Mehmet Pehlivan'a,

Seni cihanda büyük ün almış bir Türk pehlivanı olarak tanıdım.Parlak başarılarının sırrını da şu sözle izah ettiğini öğrendim: 'Ben her güreşte arkamda Türk milletinin bulunduğunu ve millet şerefini düşünürdüm!' B u dediğini en az yaptıkların kadar beğendim.Onun için bu değerli sözünü Türk sporculuğuna bir meslek düsturu olarak kaydediyorum. Bununla senden ve sözlerinden ne kadar memnun olduğumu anlarsın. Çoluk çocuğun için sana ufak bir armağan gönderiyorum. O, bu mektubumla beraberdir.

Pehlivan, ömrünün sağlıklı ve uzun sürmesini dilerim."

KANİ SARIGÖLLÜ

“HAŞLANMIŞ TAVUK” (MEKTUP) ADLI METNİN BİLİŞSEL BECERİ VE DUYUŞSAL ÖZELLİK KAZANDIRMADAKİ BAŞARI DEĞERLENDİRMESİ

1.BİLİŞSEL ALAN:

1.1Bilgi basamağı:

1.1.a Mektup nedir ?

1.1.b Kaç çeşit mektup türü vardır?

1.1.c Tatil sitesi:

Çardak:

Homurtu:

Hasır:

Yukarıda yazılı olan sözcüklerin anlamlarını yazarak birer cümlede kullanınız.

1.2 Kavrama basamağı:

1.2.a Mektup türündeki metni öyküleştirerek yazınız.

1.2.b Bir mektup yazarken nelere dikkat ederiz?

1.3.Uygulama basamağı:

1.3.a Kısa bir mektup örneği yazınız.

1.4.Analiz basamağı:

1.4.a Mektup yazarken belli bir plan uygulanır mı?

1.4.b Mektup ile dilekçe arasındaki farklar ya da benzerlikler nelerdir?

1.5.Sentez basamağı:

1.5.a Metinde mektubu yazan kişinin yerine kendinizi koyarak mektubu kendinize göre şekillendirerek yazınız.(Ben olsaydım tatilimi şöyle anlatırdım gibi...)

1.6.Değer

1.6.a Çocuğun ailesine yazdığı mektubu beğendiniz mi ? Beğenip beğenmediğinizin sebebini de açıklayarak yazınız.

2. DUYUŞSAL ALAN:

2.1.Alma b.

2.1.a Metinde Çocuğun yaşadığı tatil size ne gibi duyguları anımsatıyor?

2.1.b Bir yakınınıza ya da arkadaşınıza mektup yazarken neler yazarız, neleri paylaşıyoruz?

2.2.Tepkide bulunma:

2.2.a Çocuğun yerinde siz olsaydınız tatilinizi nasıl geçirirdiniz?

2.2.b Ailenizde tatil yapma alışkanlığı nasıldır? Yazınız.

2.3 Değer verme.

2.3.a Niçin mektup yazarız? Kimlere mektup yazarız?

2.3.b Günümüzde uzaktaki bir yakınımızla iletişim kurmak için hangi araçlarını kullanırız?

2.3.c Cep telefonları ile mesaj yazmak ile mektup arasında ne gibi farklılıklar vardır?

Tartışıp yazınız?

2.4 Örgütlenme

2.4.a Yakınlarımızı mutlu etmek için neler yaparız?

2.5 Kişilik Haline Getirme

2.5.a Ailenizden ya da arkadaşlarınızdan hiç mektup aldınız mı? Aldıysanız bu durum sizde ne gibi duygular uyandırdı?

Sınıf:6/C

Öğrenci sayısı:30

Ders kitabı:6.sınıf Türkçe Ders Kitabı (Yıldırım Yayınları)

Okul :Nahit Ergene İlköğretim Okulu

**“VAN GÖLÜ” ADLI METNİN BİLİŞSEL BECERİ VE DUYUŞSAL ÖZELLİK
KAZANDIRMADAKİ BAŞARI DEĞERLENDİRMESİ**

1BİLİŞSEL ALAN:

1.1. Bilgi basamağı:

- 1.1.a Gezi yazısı nedir?
1.1 b Gezi yazısının özellikleri nelerdir?
1.1.c Ufuk:
Kartal:
Yoklama:
Plak:
İlgıt ılgıt:
El birliği:

Sözcüklerinin ve sözcük gruplarının anlamlarını yazıp birer cümle içerisinde kullanınız.

1.2. Kavrama basamağı:

- 1.2.a Kısa bir gezi yazısı örneği yazınız.
1.2.b Metinde anlatılan gezi yazısını sırasına göre kısaca özetleyiniz.
1.2.c Göl ile deniz arasında ne gibi farklılıklar vardır?

1.3. Uygulama basamağı:

- 1.3.a Anı ile gezi yazısı arasında nasıl bir ilişki vardır?

1.4. Analiz basamağı:

- 1.4.a Bir metnin gezi yazısı olduğunu nasıl anlarsınız?
1.4.b Bu gezi yazısı hangi planla yazılmıştır?
1.4.c Giriş gelişme ve sonuç paragraflarını birer cümle ile özetleyiniz.

1.5. Sentez basamağı:

- 1.5.a Metindeki öğrencilerin yerinde siz olsaydınız gezinizi nasıl değerlendirirdiniz?

1.6. Değer verme:

- 1.6.a Gezi yazılarını okurken zevk alır mısınız ? Niçin?

2 DUYUŞSAL ALAN:

2.1.Alma basamağı:

- 2.1.a Ailenizde gezi kültürü var mıdır?
2.1.b Gezilerden ne kazandığınızı yazınız.

2.2.Tepkide bulunma:

- 2.2.a Bir geziye çıkarken nelere dikkat edersiniz?
2.2 b Hangi yerleri gezmekten hoşlanırsınız.?

2.3 Değer verme:

- 2.3 a En rahat okuduğunuz edebi tür ya da türler hangileridir? Niçin?(öykü, roman, masal, şiir vb.)

2.4 Örgütlenme:

- 2.4.a Düzenli olarak geziler yapmak bizlere neler kazandırır?

2.5 Kişilik Haline Getirme:

- 2.5.a Gezilere arkadaşlarınızla mı yoksa ailenizle mi gittiğinizde daha çok eğlenirsiniz?

SINIF 6/C

ÖĞRENCİ SAYISI:30

OKUL:NAHİT ERGENE İLKÖĞRETİM

KAYNAK:TÜRKÇE 6.SINIF DERS KİTABI YILDIRIM YAYINLARI

**“AHLAK” ADLI METNİN BİLİŞSEL BECERİ VE DUYUŞSAL ÖZELLİK
KAZANDIRMADAKİ BAŞARI DEĞERLENDİRMESİ**

1BİLİŞSEL ALAN:

1.1. Bilgi basamağı:

- 1.1.a Söyleşi yazılarının belirgin özellikleri nelerdir?
 1.1 b Söyleşi sohbet sözcükleri arasında nasıl bir ilişki vardır?
 1.1.c İlke:
 Silkinmek:
 Ahlak:
 Nurullah Ataç kimdir?

Sözcüklerin anlam ya da açıklamasını karşılarna yazınız?

1.2 Kavrama basamağı:

- 1.2.a Metinden çıkardığımız sonucu yorumlayarak yazınız.
 1.2.b Güzel ahlak ile ilgili birkaç örnek davranış yazınız.

1.3.Uygulama basamağı:

- 1.3.a Söyleşi türüne uygun olarak ortalama beş altı tümcelik bir metin yazınız. (Konu Türkiye’de eğitim ya da bilgisayarların hayatımızdaki yeri olabilir.)

1.4.Analiz basamağı:

- 1.4.a Söyleşi türü ile deneme türü arasında sizce ne gibi benzerlik ya da farklılıklar vardır?

1.5.Sentez basamağı:

- 1.5.a Ahlakla ilgili güzel söz deyim ya da atasözü düşünüp birkaç örnek yazınız.

1.6.Değer

- 1.6.a Sizce ahlaklı insanın tanımı nasıl olmalıdır?
 1.6.b Ahlak kurallarını kim ya da kimler belirler?

2 DUYUŞSAL ALAN:

2.1.Alma basamağı:

- 2.1.a Bu metinden ne öğrendik?

2.2.Tepkide bulunma:

- 2.2.a ”Bana dokunmayan yılan bin yaşasın” atasözünden ne anlıyorsunuz?
 2.2 b Bu atasözünde hangi duygu ya da düşünce ön plana çıkarılmak istenmiştir?
 2.2.c Ahlaklı olmak insanlar için bir görev midir yoksa bir erdem midir? (örnek davranış)

2.3 Değer verme:

- 2.3 a Metinde yazarın savunduğu düşüncelerin katıldığımız ya da katılmadığımız yönlerini yazınız.

2.4 Örgütlenme

- 2.4.a. Söyleşi yazılarını okurken zevk alıyor musunuz ? Diğer türlerle karşılaştırarak yazınız.

2.5 Kişilik Haline Getirme

- 2.5.1 Yaşınıza göre ahlaki davranışlar sergileyebiliyor musunuz? Ahlaki açıdan kendinizi çevrenizdeki kişilerle kıyaslayarak yazınız?

OKUL: NAHİT ERGENE İLKÖĞRETİM OKULU

SINIF:8/C

ÖĞRENCİ SAYISI:30

“ATATÜRK VE KURTDERELİ” ADLI METNİN BİLİŞSEL BECERİ VE DUYUŞSAL ÖZELLİK KAZANDIRMADAKİ BAŞARI DEĞERLENDİRMESİ

1. BİLİŞSEL ALAN:

1.1. Bilgi basamağı:

1.1.a Metinde altı çizilmesi gereken en önemli tümce hangisidir?

1.1 b Anı türünün özellikleri nelerdir?

1.1.c Müsabaka

Sır:

Öğüt:

Düstur:

sözcüklerinin anlamlarını yazıp birer cümle içerisinde kullanınız.

1.2. Kavrama basamağı:

1.2.a Metni öyküleştirerek yazınız.

1.2.b Metnin ana fikrini yazınız.

1.2.c Metnin türü ile ilgili farklı örnekler düşünerek yazınız

1.3. Uygulama basamağı:

1.3.a Bir öykü ile bir anı arasında nasıl bir ilişki kurulabilir?

1.4. Analiz basamağı:

1.4.a Okuduğumuz yazı plan itibarıyla kaç bölüme ayrılmıştır? Metin üzerinde gösteriniz?

1.5. Sentez basamağı:

1.5.a Metnin özetini ortalama beş altı cümle ile özetleyiniz.

1.6. Değer verme:

1.6.a Kurtdereli'nin "Ben her güreşte arkamda Türk milletinin bulunduğunu ve millet şerefini düşünürdüm!" sözlerini nasıl buluyorsunuz?değerlendiriniz.

2. DUYUŞSAL ALAN:

2.1. Alma basamağı:

2.1.a Başarılar paylaşırsa daha değer kazanır düşüncesinden hareketle bu metinden böyle bir sonuç çıkartabilir miyiz ? Kısaca açıklayınız.

2.2. Tepkide bulunma:

2.2.a Metinden sporun ahlaki yönü ile ilgili olarak nasıl bir sonuç çıkartabiliriz?

2.2 b Bir sporcu sizce yeteneğinin yanında ne gibi özelliklere sahip olmalıdır?

2.3. Değer verme.

2.3 a Kurtdereli'nin başarısının ardındaki düşüncesini destekliyor musunuz?

2.4. Örgütlenme

2.4.a Günümüzdeki sporcuların davranışları ile Kurtdereli'nin davranışını karşılaştırınız.

OKUL: NAHİT ERGENE İLKÖĞRETİM OKULU

SINIF: 8/C

ÖĞRENCİ SAYISI: 30

**İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLER VE
METİNLERİN TÜRLERİ**

1	İHTİYAR ÇİLİNGİR	ÖYKÜ
2	YENİ MEKTUP ALDIM GÜL YÜZLÜ YARDAN	ŞİİR
3	TANIDIĞIM ÇOCUKLARDAN RÜSTEM	ÖYKÜ
4	TÜRKİYE ' M	ŞİİR
5	ERZURUM	GEZİ YAZISI
6	VATAN TÜRKÜSÜ	ŞİİR
7	BİR GEMİ	Tiyatro
8	BABAMIN VERDİĞİ CEZA	ANI
9	KÜFE	ÖYKÜ
10	AMELİYATHANE	ROMAN
11	KÜÇÜK AĞA 'NIN MUTLULUĞU	ROMAN
12	UÇUN KUŞLAR	ŞİİR
13	ONUNCU YIL NUTKU	NUTUK
14	ATATÜRK ' ÜN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ	MAKALE
15	NEŞE	DENEME
16	KUŞ YEMİ	ÖYKÜ
17	ÖĞRETMENE SAYGI	ANI
18	ATATÜRK VE KURTDERELİ	ANI
19	AHLAK	SOHPET
20	TOMAS EDİSON	BİYOGRAFİ
21	SU	RÖPORTAJ
22	DİNLEMEK ÜZERİNE	SOHPET
23	KİTAP ÇAĞI GEÇTİ Mİ?	FIKRA
24	ATASÖZLERİ,ÖZDEYİŞLER (VECİZELER	
25	ATATÜK DİYOR Kİ	ÖZDEYİŞ
26	ANKARA ' DA HACETTEPE	EFSANE
27	İLK UÇAN İNSAN : HEZARFEN AHMET ÇELEBİ	GÜNLÜK
28	TİYATRO VE GENÇLİK	MAKALE
29	ÜÇ ELMA	MASAL
30	OĞUZ HAN DESTANI	DESTAN
31	ALİ KUŞÇU	BİYOGRAFİ
32	MASAL ÇAĞI	ŞİİR
33	EĞER GENÇLİK BİLSEYDİ	SOHBET
34	KOŞMA	ŞİİR
35	TASMALI GÜVERCİN	FABL
36	BİR YOLCUYA	ŞİİR
37	YURT	ŞİİR
38	BİR TANIŞMA	ANI
39	ATATÜRK ' ÜN MİLLİ EĞİTİM KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ	MAKALE
40	SON KUŞLAR	ÖYKÜ
41	BÜYÜK SÖYLEV	NUTUK
42	ATATÜRK ' ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ	NUTUK
43	BAMSI BEYREK ' E AD KONULMASI	ÖYKÜ
44	BURSA ' NIN GERİ ALINMASI	NUTUK
45	BİR BABANANIN MEKTUBU	MEKTUP
46	BİR YER DÜŞÜNÜYORUM	ŞİİR

**İLKÖĞRETİM 6. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLER VE
METİNLERİN TÜRLERİ**

1	DİL	ÖYKÜ
2	ANADOLU TOPRAĞI	ŞİİR
3	HİÇ UNUTAMAYACAĞIM SES	ANI
4	SİĞİRCİK KAYASI	ÖYKÜ
5	EŞKİYANIN SONU	ROMAN
6	BEN İSTERİM Kİ	ŞİİR
7	HATA YAPMAKTAN KORKMAYIN	SOHBET
8	10.ADAM	FIKRA
9	KURŞUNLU ŞELALESİ	GEZİ YAZISI
10	ATATÜRK'ÜN HAYATI	BİYOGRAFİ
11	KİTAP, AZ YAŞAMAYI ÖNLER	SOHBET
12	ANAMA MEKTUP	ŞİİR
13	ATASÖZLERİ	ATASÖZLERİ
14	BABAMIN ÖLÜMÜ	GÖLGE OYUNU
15	BİR HASTALIĞIN YENİLİŞİ	BİYOGRAFİ
16	HAŞLANMIŞ TAVUK	MEKTUP
17	ATATÜRK'ÜN FİKİR HAYATI	MAKALE
18	VAN GÖLÜ	GEZİ YAZISI
19	İHTİYAR BALIKÇI	MASAL
20	NASRETTİN HOCADAN FIKRALAR	FIKRA
21	EKRAN EFENDİNİN TUTSAKLARI	RÖPORTAJ
22	UYKU	ANI
23	ANADOLU SALDIRIYOR	ANI
24	YÜKSEK EVDE OTURANLARIN TÜRKÜSÜ	ŞİİR
25	KAMYON YOLCULARI	GEZİ YAZISI
26	DİL VE KİMLİK	MAKALE
27	ÇATALLI KÖY	TIYATRO(PİYES)
28	ATLA EŞEK	FABL
29	İLK UÇUŞ	ROMAN
30	BEBEKLERİN ULUSU YOK	ŞİİR
31	ATATÜRK COĞRAFYA SINAVINDA	ANI
32	KIRMIZI BALON	ÖYKÜ
33	FAYTONLU İSTANBUL OTOMOBİLE NASIL KAVUŞTU	MAKALE
34	HALK OYUNLARI	DENEME
35	ATATÜRK'TE VATAN VE MİLLET SEVGİSİ	MAKALE
36	GERÇEKÇİLİK	GÜNLÜK
37	ALTINYELELİ	ÖYKÜ
38	TEMMUZ AYINDA KIŞ	GEZİ YAZISI
39	ATATÜRK'ÜN MÜZİK VE FOLKLARA VERDİĞİ ÖNEM	MAKALE
40	BİZİM SOKAK	GÜNLÜK

HAŞLANMIŞ TAVUK (6. Sınıf Metni)

Side, 17.07.1990

Sevgili anneciğim ve babacığım,

Sizlerden ayrıldıktan sonra, rahat bir yolculuk yaparak Side'ye ulaştık. Dedem, bir taksi tutarak bizi “Güneş Tatil Sitesi”ne götürdü. Bu mektubumda sizlere tatil sitesini ve buradaki üç günlük yaşantımı anlatmak istiyorum.

Burası, Side'ye tahminen beş kilometre uzaklıkta bir yer. Bir yamaç üzerine merdiven basamakları gibi sıralanmış iki katlı küçük evlerden oluşuyor. Hepsini yapısı birbirinin aynı. Evler, tam denizin karşısında ve kıyıdan iki yüz metre kadar içeride bulunuyor. Deniz her evden rahatlıkla görünüyor. Üst kat uzunca bir salon şeklinde. Salon bir kapıyla balkona açılıyor. Tatil sitesinin kıyının çok yakınında çay bahçesi var. Üstü hasırla kaplı bir çardaktan ibaret bu çay bahçesi; dinlenmek, eğlenmek ve televizyon seyretmek için yapılmış.

Tatil sitesinde geçirdiğim ilk akşam, sabahı zor ettim. Balkonda, denizin bana ürkütücü gelen homurtusunu dinleyerek oturdum. Ertesi gün, günün ışımasıyla kıyıya indim. Henüz ortada benden başka kimse yoktu. Denize girmeye korktum. Eve döndüm. Kahvaltıdan sonra dedem, anneannem ve teyzemle birlikte yeniden kıyıya indim.

Dedem, ilk günlerde denize fazla girmememi, özellikle güneşte çok kalmamı söyledi. Ama dinleyen kim? Denize, güneşe doyamıyorum ki!... denize giriyorum, sonra çıkıyor, sımsıcak kumlar üzerine yatıp güneşe meydan okuyorum. Bu ilk günümün nasıl geçtiğini anlayamadım.

O akşam sırtımda yanmalar başladı. Sanki sırtıma kaynar sular boşaltıyorlar. Önceleri umursamaz göründüm; ama sonra sırtımdaki acıya dayanamadım. Anneannem yanık yerlerime krem sürdü. Biraz rahatladım, sonra da yattım. Sabah kalktığımda birde ne göreyim? Haşlanmış tavuğa dönmüşüm. Sırtım fos fos kabarıp su toplamış.

İki gün denize giremedim. Bir atlet bile giyemedim sırtıma. Elimden şemsiyeyi eksik etmedim. Özlemlerle imrenerek seyrettim denize girenleri. “Keşke dedemin söylediklerini yapsaydım.” dedim kendi kendime. Sağ olsun anneannem benimle çok ilgilendi. Yanıklarım biraz iyileşti. Şimdi yeniden denize girebiliyorum; ama içimdeki korkuyu da bir türlü atamıyorum. Ya yine her tarafım kabarırsa?... Her şeye rağmen deniz, kum ve güneş çok güzel. Böyle tatlı acılara razıyım ben.

İştahımda bir açıldı ki sormayın. Önüme ne gelse silip süpürüyorum. Doymak bilmeyen bir canavarım sanki... Dedem de sağ olsun hiçbir şey esirgemiyor. “Ye yiyebildiğin kadar, böyle iştahı bir daha bulamazsın.” diyor.

Sizleri, Tolga'yı Barış'ı, arkadaşlarımı ve Ankara'yı şimdiden çok özledim. Keşke sizlerde burada olsaydınız.

Şimdilik yazacaklarım bu kadar. Demdin, anneannemin ve teyzemin hepinize selamları var. Özlemle ellerinizden öper, sağlık ve mutluluk haberlerinizi beklerim. Tolga ve Barış'a selamlarımızı iletirseniz sevinirim. Hoşça kalın.

Güneş Tatil Sitesi

No: 8

07330 Side/ ANTALYA

Özgür AVCI

Muhsin KÖKTÜRK, Metin GÜL, İlhan YALÇIN
Sözlü ve Yazılı Anlatım

Ek: 2

VAN GÖLÜ(6. Sınıf Metni)

Hazırlıklar tamamlanmıştı. Van gölü'ne bir gezi yapılacaktı. Geziye yalnızca Sümer ve Zülfikar öğretmenlerin sınıfları katılacaktı.

Sınıflar, okul bahçesinde sıra oldular. Yürüyüşe geçmeden yoklama yapıldı, yola çıkıldı.

Göle varıldı. Aman o mavilik neydi! Mavilikler yeşilliklerle sınırlanıyordu. Parça parça duran kayalıklar da maviliği bekleyen birer kartalı andırıyordu.

Gölün kıyısına yerleşildi. Ellerindeki yiyecek çantalarını bırakan birkaç öğrenci, soluğu gölde aldılar. Ellere geçirdikleri taşları fırlatmaya başladılar. Kimi çocuklar da avuçladıkları suyu havaya fırlatıp sevinç çığlıkları atıyorlardı...

Çocukların gölü görür görmez koşar gibi gelip yerleşmelerine iki öğretmen de engel olamadı. Kıyıya en geç ulaşan ikisi oldular. Zülfikar öğretmen:

- Çocuklar! Çocuklar, toplanın bir dakika da beni dinleyin! Hadi Şevki koş oğlum! Koş, koş oğlum! Koş, koş!...

Her iki sınıfın çocukları, dakikasında öğretmenlerinin çevresinde toplanı verdiler.

- Çocuklar gördüğünüz gibi dinleneceğimiz, oynayacağımız, yemeklerimizi yiyip yarışmalar yapacağımız yere geldik. Buraya, İkikubbe deresi denir. Bu gördüğünüz mavi sonsuzluk ise uçsuz bucaksız Van Gölü'dür.

- Öğretmenim, Şazimet hala deniz diyor!

- Olur mu çocuğum? Deniz, hem yüz ölçümü olarak çok büyüktür hem de kendinden büyük sulara açılır. Marmara denizimizi düşünün! Bir yandan İstanbul Boğazı'yla Karadenize açılmaktadır, bir yandan Çanakkale Boğazı'yla Ege denizine. Van Gölü için böyle bir şey var mı? Yok. Ayrıca Van Gölü denizinden, daha doğrusu deniz seviyesinden 1640 metre yüksektedir. Oysa yeryüzünde ne kadar deniz varsa hepside aynı yükseltiyeye sahiptir.

Tüm denizler, bildiğiniz gibi tuzludur. Kimi az tuzlu, kimi çok tuzludur. Van Gölü ise hem tuzlu hem sodalıdır.

- Soda nedir öğretmenim?

- Soda kimyasal bir bileşiktir. Evde annelerinizin çamaşır yıkarken çamaşır suyuna koyduğu, bir çeşit tuzdur.

- En büyük gölümüz, değil mi öğretmenim?

- Evet, en büyük gölümüz.

- Öğretmenim, gölüm suyunu içecek miyiz?

- Elbette içemezsiniz. Bakın, biraz ilerde göle akan bir kaynak suyu var. Bulandırmadan içebilirsiniz.

Van Gölü kıyıları doğunun cennetiydi. Tatvan'dan Adilcevaz'a, Erciş'ten Van'a büyük bir kıyı şeridi dayanılmaz güzelliğe koşan büstlerle dolup taşıyordu.

Önce oyunlar oynandı. Sonra el birliğiyle sofralar kuruldu. Ardından biraz soluklanıp gene oyunlara geçildi... Teyipler, plaklar çalındı. Şarkılar, türküler söylendi. Taklitler yapıldı, fıkralar anlatıldı...

Ilgıt ılgıt bahar rüzgarları esiyordu. Yüzmek yasaktı; ama ayakları sıvayıp suya girmek, saçını yıkamak, serbestti. Kimi öğrenciler, daha gelir gelmez ayakkabılarını, çoraplarını bir yana koyup suya daldılar. Çoraplarını yıkayıp çevredeki kayaların üzerine serdiler. Mendillerini, hatta önlüklerini bile yıkayanlar vardı. Zaten bu yönüyle Ahlat'ta, Van Gölü'ne "yoksul hamamı" demiyorlar mıydı?...

Sümer ve Zülfikar öğretmenler de oldukça yorulmuşlardı. Artık yavaş yavaş okulun yolunu tutmak gerekti. Sümer öğretmen, çevrede yankılar yapan düdüğünü öttürdü.

- Çocuklar dönüşe hazırlanın! Önce okula uğrayacağız. Orada yoklama yaptıktan sonra evlere dağılıcağız. Haydi bakalım, çabuk olun!

Göl, bu saatlerde bırakıp gidilemeyecek kadar güzeldi. Güneş, ufuk çizgisinin üzerinde kıp kırmızı bir tepsi gibi yanıyordu.

Gezi dönüşü, güneşin batımıyla gerçekleşti. Sınıflara girilmeden yoklama yapıldı. Eksik olmadığı görülünce öğrenciler evlere gönderildi.

Hikmet ALTINKAYNAK

EK: 3

AHLAK (8. Sınıf Metni)

Bence hayatın bir ilkesi, bir ölçüsü vardır: "sana yapılmasını istemediğini sen de başkasına yapma". Bu buyruğun doğru olduğunu içinize sindirirsiniz, siz de düşünerek, daha iyisini düşünmeksizin ona uyuyor musunuz? Uyuyorsanız artık korkmayın, ahlaklı bir insansınız, kimsenin size ahlaksız demeğe hakkı yoktur. Adam öldürmezsiniz. Kimsenin malını çalmazsınız, kimseye yalan söylemezsiniz, kimseyi rahatsız etmezsiniz.

Sana yapılmasını istemediğini, sen de başkasına yapma... Kolay gibi gözükür, ama kolay değildir bu. Birçok kimselerin "Ahlak...ahlak ..." diye yasalar, kurallar uydurmağa çalışmaları da zaten bunun kolay olmaması yüzündendir. Size yapılmasını istemediğiniz işi, sizde başkasına yapmayacaksınız, yani kendinizi onun yerine koyacaksınız. Bencilliğinizden silkineceksiniz. Sizin bir etiniz, kemiğiniz olduğu gibi onun da bir eti, kemiği olduğunu, onun da acılar duyabileceğini düşüneceksiniz. O kadar da değil: Size yapılmasını istemediğiniz bir takım davranışlar var, sizde onları kimseye yapmıyorsunuz, yetmez ki bu. Belki o adam kendisine başka şeylerinden de yapılmasını istemiyor. Sizin aldırmayacağınız bazı şeylerden sinirleniyor. Kendinizi onun yerine koyacaksınız, o sinirlenmeyi anlayacaksınız. Acısını hayal edeceksiniz. Artık o adama o işleri de yapmayacaksınız.

Siz yapmayacaksınız ama sizin yapmamanız da yetmez. O adama başkalarının eziyet etmesine katlanıyorsanız, "Bana dokunmuyorlar ya, bana ne" diyorsanız kendinizi gerçekten onun yerine koymuyorsunuz demektir, Size yapılmasını istemediğinizi siz başkasına yapıyorsunuz demektir. Çünkü siz haksızlığa uğrasanız başınıza bir sıkıntı, bir felaket gelse, size istemediğiniz bir şey yapılmasına çevrenizdekilerin kayıtsız kalması gücünüze gider. Toplum içinde, bütün dünyada yalnız kalmış olursunuz. Öyle ise, size yapılmasını istemediğinizi, siz başkasına yapmamakla yetinmeyeceksiniz. Başkasının uğradığı, çektiği sıkıntıyı, sizin yüzünüzden olmasa dahi, gidermeye, hafifletmeye çalışacaksınız. Hiç olmasa onun acılarını siz de duyup ona yapayalnız olmadığını bildireceksiniz.

Ahlak, sadece kötülük etmekten çekinmek değildir, başkalarının edecekleri kötülükleri de önlemeye çalışmayı buyurur.

İnsanlar vardır, dünyanın neresinde, her kimin başına gelmiş olursa olsun, her kötülüğe kendilerine edilmiş gibi, üzürlüler.Yalnız kötülüğe uğrayana mı acırlar? Hayır. Kötülüğü edene de acırlar. Size yapılmasını istemediğinizi siz de başkasına yapmayın. Siz kötü olmak ister misiniz?Öyle ise başkasının kötü olmasına katlanamazsınız. Onun ettiği kötülüğü siz etmişsiniz gibi, sizin yüzünüzden edilmiş gibi içinize yediremezsiniz."

NURULLAH ATAÇ

Ek:4

ATATÜRK VE KURTDERELİ (8. Sınıf Metni)

Çocuk Esirgeme Kurumu, 1931 yılında Ankara'da bir Türkiye Güreş Birinciliği Müsabakası düzenlemişti. Yurdun her tarafından bu müsabakalara birçok pehlivan gelmişti.yaşlanmış ünlü pehlivanlar da müsabakaların hakemliğini yapıyorlardı.Kurtdereli Pehlivan başhakemdi.

Bu müsabakalarda kendisine başarılı oluşunun sırrını soranlara, "Ben her güreşimde arkamda Türk milletinin bulunduğunu ve millet şerefini düşünürdüm." cevabını vermişti.

Atatürk, Kurtdereli tarafından Türk sporculara verilen bu öğüdü duyunca, ona bin lira armağan etti ve şu mektubu gönderdi:

"Kurtdereli Mehmet Pehlivan'a,

Seni cihanda büyük ün almış bir Türk pehlivanı olarak tanıdım.Parlak başarılarının sırrını da şu sözle izah ettiğini öğrendim: 'Ben her güreşte arkamda Türk milletinin bulunduğunu ve millet şerefini düşünürdüm!' B u dediğini en az yaptıkların kadar beğendim.Onun için bu değerli sözünü Türk sporculuğuna bir meslek düsturu olarak kaydediyorum. Bununla senden ve sözlerinden ne kadar memnun olduğumu anlarsın. Çoluk çocuğun için sana ufak bir armağan gönderiyorum. O, bu mektubumla beraberdir.

Pehlivan, ömrünün sağlıklı ve uzun sürmesini dilerim."

KANİ SARIGÖLLÜ

“HAŞLANMIŞ TAVUK” (MEKTUP) ADLI METNİN BİLİŞSEL BECERİ VE DUYUŞSAL ÖZELLİK KAZANDIRMADAKİ BAŞARI DEĞERLENDİRMESİ

1.BİLİŞSEL ALAN:

1.1Bilgi basamağı:

1.1.a Mektup nedir ?

1.1.b Kaç çeşit mektup türü vardır?

1.1.c Tatil sitesi:

Çardak:

Homurtu:

Hasır:

Yukarıda yazılı olan sözcüklerin anlamlarını yazarak birer cümlede kullanınız.

1.2 Kavrama basamağı:

1.2.a Mektup türündeki metni öyküleştirerek yazınız.

1.2.b Bir mektup yazarken nelere dikkat ederiz?

1.3.Uygulama basamağı:

1.3.a Kısa bir mektup örneği yazınız.

1.4.Analiz basamağı:

1.4.a Mektup yazarken belli bir plan uygulanır mı?

1.4.b Mektup ile dilekçe arasındaki farklar ya da benzerlikler nelerdir?

1.5.Sentez basamağı:

1.5.a Metinde mektubu yazan kişinin yerine kendinizi koyarak mektubu kendinize göre şekillendirerek yazınız.(Ben olsaydım tatilimi şöyle anlatırdım gibi...)

1.6.Değer

1.6.a Çocuğun ailesine yazdığı mektubu beğendiniz mi ? Beğenip beğenmediğinizin sebebini de açıklayarak yazınız.

2. DUYUŞSAL ALAN:

2.1.Alma b.

2.1.a Metinde Çocuğun yaşadığı tatil size ne gibi duyguları anımsatıyor?

2.1.b Bir yakınınıza ya da arkadaşınıza mektup yazarken neler yazarız, neleri paylaşırız?

2.2.Tepkide bulunma:

2.2.a Çocuğun yerinde siz olsaydınız tatilinizi nasıl geçirirdiniz?

2.2.b Ailenizde tatil yapma alışkanlığı nasıldır? Yazınız.

2.3 Değer verme.

2.3.a Niçin mektup yazarız? Kimlere mektup yazarız?

2.3.b Günümüzde uzaktaki bir yakınımızla iletişim kurmak için hangi araçlarını kullanırız?

2.3.c Cep telefonları ile mesaj yazmak ile mektup arasında ne gibi farklılıklar vardır?

Tartışıp yazınız?

2.4 Örgütlenme

2.4.a Yakınlarımızı mutlu etmek için neler yaparız?

2.5 Kişilik Haline Getirme

2.5.a Ailenizden ya da arkadaşlarınızdan hiç mektup aldınız mı? Aldıysanız bu durum sizde ne gibi duygular uyandırdı?

Sınıf:6/C

Öğrenci sayısı:30

Ders kitabı:6.sınıf Türkçe Ders Kitabı (Yıldırım Yayınları)

Okul :Nahit Ergene İlköğretim Okulu

Ek:6

“VAN GÖLÜ” ADLI METNİN BİLİŞSEL BECERİ VE DUYUŞSAL ÖZELLİK KAZANDIRMADAKİ BAŞARI DEĞERLENDİRMESİ

1BİLİŞSEL ALAN:

1.1. Bilgi basamağı:

- 1.1.a Gezi yazısı nedir?
- 1.1 b Gezi yazısının özellikleri nelerdir?
- 1.1.c Ufuk:
Kartal:
Yoklama:
Plak:
Ilgıt ılgıt:
El birliği:

Sözcüklerinin ve sözcük gruplarının anlamlarını yazıp birer cümle içerisinde kullanınız.

1.2. Kavrama basamağı:

- 1.2.a Kısa bir gezi yazısı örneği yazınız.
- 1.2.b Metinde anlatılan gezi yazısını sırasına göre kısaca özetleyiniz.
- 1.2.c Göl ile deniz arasında ne gibi farklılıklar vardır?

1.3. Uygulama basamağı:

- 1.3.a Anı ile gezi yazısı arasında nasıl bir ilişki vardır?

1.4. Analiz basamağı:

- 1.4.a Bir metnin gezi yazısı olduğunu nasıl anlarsınız?
- 1.4.b Bu gezi yazısı hangi planla yazılmıştır?
- 1.4.c Giriş gelişme ve sonuç paragraflarını birer cümle ile özetleyiniz.

1.5. Sentez basamağı:

- 1.5.a Metindeki öğrencilerin yerinde siz olsaydınız gezinizi nasıl değerlendirirdiniz?

1.6. Değer verme:

- 1.6.a Gezi yazılarını okurken zevk alır mısınız ? Niçin?

2 DUYUŞSAL ALAN:

2.1.Alma basamağı:

- 2.1.a Ailenizde gezi kültürü var mıdır?
- 2.1.b Gezilerden ne kazandığınızı yazınız.

2.2.Tepkide bulunma:

- 2.2.a Bir geziye çıkarken nelere dikkat edersiniz?
- 2.2 b Hangi yerleri gezmekten hoşlanırsınız.?

2.3 Değer verme:

- 2.3 a En rahat okuduğunuz edebi tür ya da türler hangileridir? Niçin?(öykü, roman, masal, şiir vb.)

2.4 Örgütlenme:

- 2.4.a Düzenli olarak geziler yapmak bizlere neler kazandırır?

2.5 Kişilik Haline Getirme:

- 2.5.a Gezilere arkadaşlarınızla mı yoksa ailenizle mi gittiğinizde daha çok eğlenirsiniz?

SINIF 6/C

ÖĞRENCİ SAYISI:30

OKUL:NAHİT ERGENE İLKÖĞRETİM

KAYNAK:TÜRKÇE 6.SINIF DERS KİTABI YILDIRIM YAYINLARI

**“AHLAK” ADLI METNİN BİLİŞSEL BECERİ VE DUYUŞSAL ÖZELLİK
KAZANDIRMADAKİ BAŞARI DEĞERLENDİRMESİ**

1BİLİŞSEL ALAN:

1.1. Bilgi basamağı:

- 1.1.a Söyleşi yazılarının belirgin özellikleri nelerdir?
1.1 b Söyleşi sohbet sözcükleri arasında nasıl bir ilişki vardır?
1.1.c İlke:

Silkinmek:

Ahlak:

Nurullah Ataç kimdir?

Sözcüklerin anlam ya da açıklamasını karşılıklarına yazınız?

1.2 Kavrama basamağı:

- 1.2.a Metinden çıkardığınız sonucu yorumlayarak yazınız.
1.2.b Güzel ahlak ile ilgili birkaç örnek davranış yazınız.

1.3.Uygulama basamağı:

- 1.3.a Söyleşi türüne uygun olarak ortalama beş altı tümcelik bir metin yazınız. (Konu Türkiye’de eğitim ya da bilgisayarların hayatımızdaki yeri olabilir.)

1.4.Analiz basamağı:

- 1.4.a Söyleşi türü ile deneme türü arasında sizce ne gibi benzerlik ya da farklılıklar vardır?

1.5.Sentez basamağı:

- 1.5.a Ahlakla ilgili güzel söz deyim ya da atasözü düşünüp birkaç örnek yazınız.

1.6.Değer

- 1.6.a Sizce ahlaklı insanın tanımı nasıl olmalıdır?
1.6.b Ahlak kurallarını kim ya da kimler belirler?

2 DUYUŞSAL ALAN:

2.1.Alma basamağı:

- 2.1.a Bu metinden ne öğrendik?

2.2.Tepkide bulunma:

- 2.2.a ”Bana dokunmayan yılan bin yaşasın” atasözünden ne anlıyorsunuz?
2.2 b Bu atasözünde hangi duygu ya da düşünce ön plana çıkarılmak istenmiştir?
2.2.c Ahlaklı olmak insanlar için bir görev midir yoksa bir erdem midir? (örnek davranış)

2.3 Değer verme:

- 2.3 a Metinde yazarın savunduğu düşüncelerin katıldığınız ya da katılmadığınız yönlerini yazınız.

2.4 Örgütlenme

- 2.4.a. Söyleşi yazılarını okurken zevk alıyor musunuz ? Diğer türlerle karşılaştırarak yazınız.

2.5 Kişilik Haline Getirme

- 2.5.1 Yaşınıza göre ahlaki davranışlar sergileyebiliyor musunuz? Ahlaki açıdan kendinizi çevrenizdeki kişilerle kıyaslayarak yazınız?

OKUL: NAHİT ERGENE İLKÖĞRETİM OKULU

SINIF:8/C

ÖĞRENCİ SAYISI:30

“ATATÜRK VE KURTDERELİ” ADLI METNİN BİLİŞSEL BECERİ VE DUYUŞSAL ÖZELLİK KAZANDIRMADAKİ BAŞARI DEĞERLENDİRMESİ

1. BİLİŞSEL ALAN:

1.1. Bilgi basamağı:

1.1.a Metinde altı çizilmesi gereken en önemli tümce hangisidir?

1.1 b Anı türünün özellikleri nelerdir?

1.1.c Müsabaka

Sır:

Öğüt:

Düstur:

sözcüklerinin anlamlarını yazıp birer cümle içerisinde kullanınız.

1.2. Kavrama basamağı:

1.2.a Metni öyküleştirerek yazınız.

1.2.b Metnin ana fikrini yazınız.

1.2.c Metnin türü ile ilgili farklı örnekler düşünerek yazınız

1.3. Uygulama basamağı:

1.3.a Bir öykü ile bir anı arasında nasıl bir ilişki kurulabilir?

1.4. Analiz basamağı:

1.4.a Okuduğumuz yazı plan itibariyle kaç bölümden oluşmuştur? Metin üzerinde gösteriniz?

1.5. Sentez basamağı:

1.5.a Metnin özetini ortalama beş altı cümle ile özetleyiniz.

1.6. Değer verme:

1.6.a Kurtdereli'nin “Ben her güreşte arkamda Türk milletinin bulunduğunu ve millet şerefini düşünürdüm!” sözlerini nasıl buluyorsunuz? değerlendiriniz.

2. DUYUŞSAL ALAN:

2.1. Alma basamağı:

2.1.a Başarılar paylaşırsa daha değer kazanır düşüncesinden hareketle bu metinden böyle bir sonuç çıkartabilir miyiz ? Kısaca açıklayınız.

2.2. Tepkide bulunma:

2.2.a Metinden sporun ahlaki yönü ile ilgili olarak nasıl bir sonuç çıkartabiliriz?

2.2 b Bir sporcu sizce yeteneğinin yanında ne gibi özelliklere sahip olmalıdır?

2.3. Değer verme.

2.3 a Kurtdereli'nin başarısının ardındaki düşüncesini destekliyor musunuz?

2.4. Örgütlenme

2.4.a Günümüzdeki sporcuların davranışları ile Kurtdereli'nin davranışını karşılaştırınız.

OKUL: NAHİT ERGENE İLKÖĞRETİM OKULU

SINIF: 8/C

ÖĞRENCİ SAYISI: 30

**İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLER VE
METİNLERİN TÜRLERİ**

1	İHTİYAR ÇİLİNGİR	ÖYKÜ
2	YENİ MEKTUP ALDIM GÜL YÜZLÜ YARDAN	ŞİİR
3	TANIDIĞIM ÇOCUKLARDAN RÜSTEM	ÖYKÜ
4	TÜRKİYE ' M	ŞİİR
5	ERZURUM	GEZİ YAZISI
6	VATAN TÜRKÜSÜ	ŞİİR
7	BİR GEMİ	Tiyatro
8	BABAMIN VERDİĞİ CEZA	ANI
9	KÜFE	ÖYKÜ
10	AMELİYATHANE	ROMAN
11	KÜÇÜK AĞA 'NIN MUTLULUĞU	ROMAN
12	UÇUN KUŞLAR	ŞİİR
13	ONUNCU YIL NUTKU	NUTUK
14	ATATÜRK ' ÜN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ	MAKALE
15	NEŞE	DENEME
16	KUŞ YEMİ	ÖYKÜ
17	ÖĞRETMENE SAYGI	ANI
18	ATATÜRK VE KURTDERELİ	ANI
19	AHLAK	SOHPET
20	TOMAS EDİSON	BİYOGRAFİ
21	SU	RÖPORTAJ
22	DİNLEMEK ÜZERİNE	SOHPET
23	KİTAP ÇAĞI GEÇTİ Mİ?	FIKRA
24	ATASÖZLERİ,ÖZDEYİŞLER (VECİZELER	
25	ATATÜK DİYOR Kİ	ÖZDEYİŞ
26	ANKARA ' DA HACETTEPE	EFSANE
27	İLK UÇAN İNSAN : HEZARFEN AHMET ÇELEBİ	GÜNLÜK
28	TİYATRO VE GENÇLİK	MAKALE
29	ÜÇ ELMA	MASAL
30	OĞUZ HAN DESTANI	DESTAN
31	ALİ KUŞÇU	BİYOGRAFİ
32	MASAL ÇAĞI	ŞİİR
33	EĞER GENÇLİK BİLSEYDİ	SOHBET
34	KOŞMA	ŞİİR
35	TASMALI GÜVERCİN	FABL
36	BİR YOLCUYA	ŞİİR
37	YURT	ŞİİR
38	BİR TANIŞMA	ANI
39	ATATÜRK ' ÜN MİLLİ EĞİTİM KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ	MAKALE
40	SON KUŞLAR	ÖYKÜ
41	BÜYÜK SÖYLEV	NUTUK
42	ATATÜRK ' ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ	NUTUK
43	BAMSI BEYREK ' E AD KONULMASI	ÖYKÜ
44	BURSA ' NIN GERİ ALINMASI	NUTUK
45	BİR BABANANIN MEKTUBU	MEKTUP
46	BİR YER DÜŞÜNÜYORUM	ŞİİR

**İLKÖĞRETİM 6. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ METİNLER VE
METİNLERİN TÜRLERİ**

1	DİL	ÖYKÜ
2	ANADOLU TOPRAĞI	ŞİİR
3	HİÇ UNUTAMAYACAĞIM SES	ANI
4	SİĞİRCİK KAYASI	ÖYKÜ
5	EŞKİYANIN SONU	ROMAN
6	BEN İSTERİM Kİ	ŞİİR
7	HATA YAPMAKTAN KORKMAYIN	SOHBET
8	10.ADAM	FIKRA
9	KURŞUNLU ŞELALESİ	GEZİ YAZISI
10	ATATÜRK'ÜN HAYATI	BİYOGRAFİ
11	KİTAP, AZ YAŞAMAYI ÖNLER	SOHBET
12	ANAMA MEKTUP	ŞİİR
13	ATASÖZLERİ	ATASÖZLERİ
14	BABAMIN ÖLÜMÜ	GÖLGE OYUNU
15	BİR HASTALIĞIN YENİLİŞİ	BİYOGRAFİ
16	HAŞLANMIŞ TAVUK	MEKTUP
17	ATATÜRK'ÜN FİKİR HAYATI	MAKALE
18	VAN GÖLÜ	GEZİ YAZISI
19	İHTİYAR BALIKÇI	MASAL
20	NASRETTİN HOCADAN FIKRALAR	FIKRA
21	EKRAN EFENDİNİN TUTSAKLARI	RÖPORTAJ
22	UYKU	ANI
23	ANADOLU SALDIRIYOR	ANI
24	YÜKSEK EVDE OTURANLARIN TÜRKÜSÜ	ŞİİR
25	KAMYON YOLCULARI	GEZİ YAZISI
26	DİL VE KİMLİK	MAKALE
27	ÇATALLI KÖY	TIYATRO(PİYES)
28	ATLA EŞEK	FABL
29	İLK UÇUŞ	ROMAN
30	BEBEKLERİN ULUSU YOK	ŞİİR
31	ATATÜRK COĞRAFYA SINAVINDA	ANI
32	KIRMIZI BALON	ÖYKÜ
33	FAYTONLU İSTANBUL OTOMOBİLE NASIL KAVUŞTU	MAKALE
34	HALK OYUNLARI	DENEME
35	ATATÜRK'TE VATAN VE MİLLET SEVGİSİ	MAKALE
36	GERÇEKÇİLİK	GÜNLÜK
37	ALTINYELELİ	ÖYKÜ
38	TEMMUZ AYINDA KIŞ	GEZİ YAZISI
39	ATATÜRK'ÜN MÜZİK VE FOLKLARA VERDİĞİ ÖNEM	MAKALE
40	BİZİM SOKAK	GÜNLÜK

